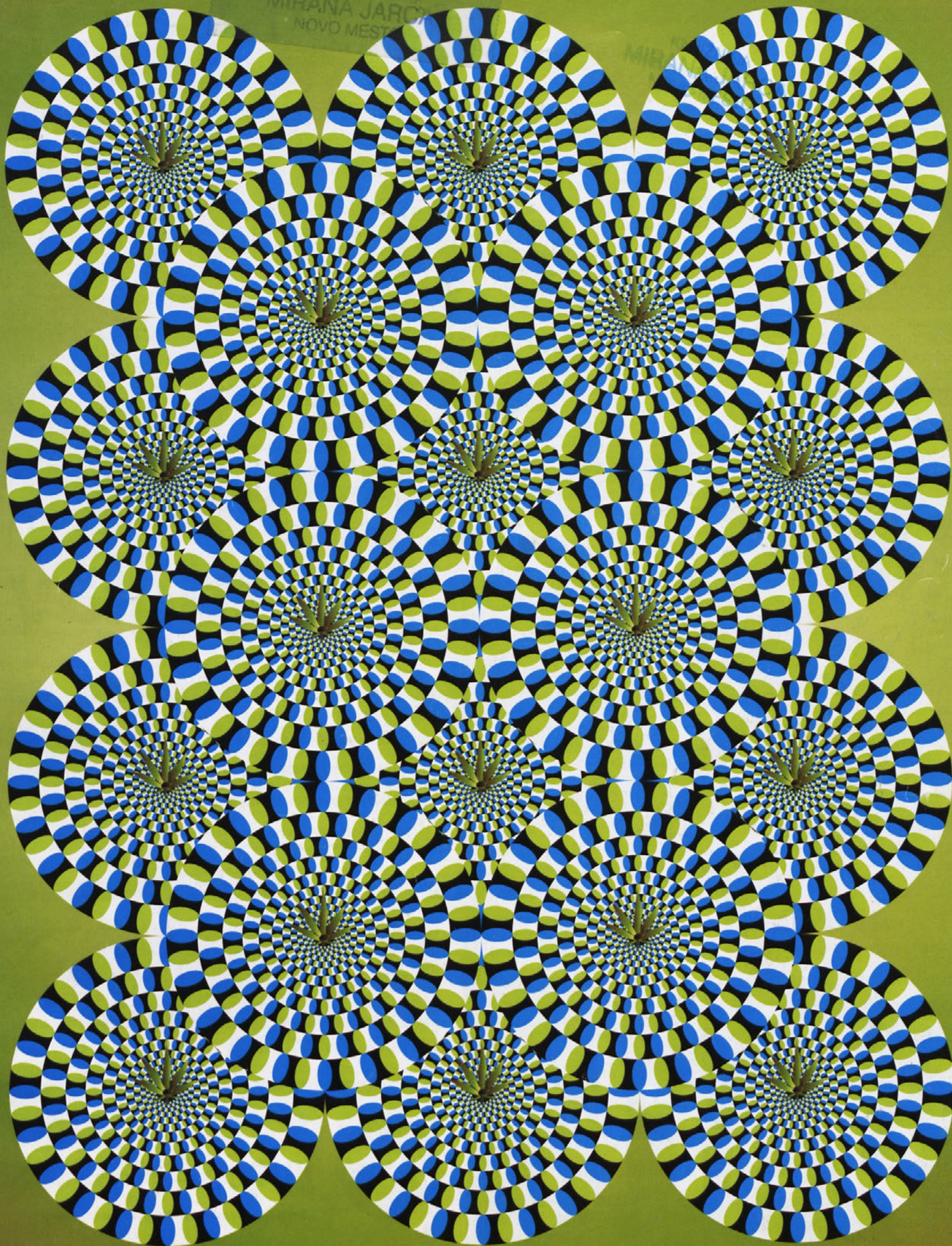

POGLEJ IN SE ZADENI!!

Naročniki revije **park** so tudi podjetja:

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

ID - interior design d.o.o.
Arhitektura & design
Germova u. 3, Novo mesto

WWW.Luminus.si

PEGAS
MEDNARODNI TRANSPORTI
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

zavarovalnica tilia d.d. novo mesto

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

Gvido napisi d.o.o.
V Brezov log 2
Novo mesto
tel.: 07 33 82 850
gvido.napisi@siol.net

MALKOM
Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

sitotisk avbar
Avguštin AVBAR s.p.
LASERSKO GRAVIRANJE
tel.: 07 33 79 021 GSM: 041 682 468
Krallova ulica 15 (Šmihel), 8000 Novo mesto

Avtogalant
izdelava
izpušnih cevi
Ob potoku 10, Novo mesto

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Tel.: 07 33 79 010
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto

MONTAŽA IN POPRAVILNO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 647 319

triglav

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15,
Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

Računovodski servis
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
E-mail: aico.doo@siol.net

Wellness center Balnea v Dolenjskih Toplicah je pravo uresničenje oddiha, sprostitve in ugodja. Bazen, savne, fitnes studio, masaže, kopeli, športne aktivnosti - Balnea nudi za vsakogar nekaj!

NOVO V MESECU MARCU
Od 1. marca 2004 dalje je v Wellness centru Balnea s svojim delom začel
MANUALNI TERAPEVT ALEXANDRE SITNIKOV

Informacije in rezervacije:
Wellness center Balnea
Tel: 07 39 19 750, 751
E-mail: booking.dolenjske@krka-zdravilisce.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stiA
d.o.o. Novo mesto
E-mail: stiA@siol.net
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 781

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
http://www.studio-vrtinec.si

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor

park

ljubljanska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

Kaj lahko Novo mesto stori za univerzo?

Tina Ban

Univerza na Dolenjskem ali kar v Novem mestu? Ideja je vsaj toliko veličastna kot pragmatična. Podpora je že našla v gospodarstvu, ki v njej vidi možnost za nov zagon; med kulturnimi delavci, ki bi jim s študentsko dinamiko morda uspelo rešiti kulturo v nesrečnem mestnem jedru; gotovo bi jo podprlo podjetje mestnega potniškega prometa, ki bi s študenti napolnilo mestne avtobuse; mestni gostinci in nenazadnje tudi ljubitelji svežega zraka, ki v univerzi vidijo priložnost, da bi se novomeška gospodarska, politična in kulturniška scena končno malo prevetrila. Žal se v javni diskusiji o dolenjski univerzi poudarja predvsem to, kaj bi lahko z njo pridobila Novo mesto, lokalno gospodarstvo in kultura. Nihče pa se ne vpraša, kaj sploh ima Novo mesto ponuditi znanosti in visokemu šolstvu. Koliko lahko prispeva k njuni kakovosti in razvoju?

Eden od glavnih razlogov za ustanovitev univerze naj bi bil kadrovskega deficita v dolenjskem gospodarstvu. Je to res mogoče? Mnogi znanci so po diplomah ali magistrskih ostali v Ljubljani in Mariboru prav zato, ker v Novem mestu niso mogli najti dela. Po podatkih zavoda za zaposlovanje je na Dolenjskem 148 visoko izobraženih iskalcev zaposlitve. Še več pa je tistih, ki že nekaj let čakajo na prvo redno zaposlitev. Morda bo držalo, da provinca svojih diplomantov, ki so ostali v večjih mestih, ne zna privabiti nazaj domov? Ali pa, da so potrebe dolenjskega gospodarstva tako specifične, da si mora vzgojiti svoje poklice? Očitno že. Kot pravijo na zavodu za zaposlovanje, Dolenjski primanjkuje predvsem visokoizobraženih tehniških poklicev. V Novem mestu se že ustanavlja visokošolsko središče, ki naj bi vzgajalo kadre za tehnološke potrebe Krke, Trima, Revoza, Novolesa, TPV-ja itd. Ti programi bodo pokrili kadrovske niše, saj se slovenskim univerzam (pre)pogosto očita, da nimajo prave povezave z gospodarstvom. Tudi asistente naj bi večinoma rekrutirali iz vrst strokovnjakov v dolenjskih podjetjih. Vendar tu obstaja druga nevarnost, in sicer da bo takšna znanost preveč odvisna od specifičnih gospodarskih panog in njihovega kapitala ter bo tako izgubila svobodo in kreativnost misli, ki jo pravzaprav konstituira kot znanost. Takšni programi so še najboljše nekakšnim visokim obrtniškim šolam in težko bi jih spravili pod streho univerze. Zakaj se tako pogosto pozablja, da univerza ni le izobraževalno, ampak hkrati tudi znanstveno in raziskovalno središče?

S tem, da bo največja težava pri ustanavljanju univerze pomanjkanje profesorskega kadra, se strinjajo vsi. Nekateri kljub temu vztrajajo ter poizkušajo zgraditi hišo kar brez opeke. Bo že od kod prišla. Če bi si profesorje kot honorarne predavatelje izposojali z drugih univerz, bi na Dolenjskem predavali isti ljudje kot v Ljubljani, Mariboru ali Zagrebu. Ti bi znanje iz središč dostavljali na obrobje vsem uka žejnim, ki jim je pretežno zapustiti tople domove svojih mater, in tistim zares prikrajšanim, za katere je študij v prestolnici ali preveč oddaljenemu Kopru in Mariboru, predrag. Halo, pizza – halo, faks – halo, diploma! Ustanovitev dolenjske univerze bo smiselna šele takrat, ko bo imela ponuditi kaj boljšega ali drugačnega kot ostale slovenske univerze. Ko bo zasnovana kot konkurenca, kompenzacija oziroma alternativa že obstoječim univerzitetnim programom. Zakaj bi jo že v temeljih zastavili kot provincialno podružnico Ljubljane ali Maribora? Precej bolj prepričljivi bi bilo, če bi se dolenjskim pobudnikom za četrto univerzo pridružili tudi glasovi mladih, ambicioznih učiteljev, ki na osrednjih univerzah težko napredujejo, oziroma glasovi številnih podiplomskih študentov, ki si želijo akademsko kariero. Med njimi bi – glede na inflacijo akademskih nazivov, ki še kar narašča – gotovo našli nekaj primernih kandidatov. Pa vendarle tudi zagotovilo profesorskega kadra za ustanovitev univerze ne zadostuje. Je samo njen prvi pogoj. Za kakovostno visokošolsko središče je potrebna ali vsaj priporočljiva tudi druga infrastruktura, specializirane knjižnice, raziskovalni inštituti, študentski domovi ..., za kar je nujna zunanja finančna podpora. Tega pa ne bo brez močnega lobija in predvsem – smiselnih argumentov. Ti ne smejo sebično igrati samo na potrebe Novega mesta in Dolenjske, ampak morajo upravičiti obstoj univerze v okviru nacionalnega šolstva, gospodarstva in znanosti.

Novo mesto leži ravno na pol poti med dvema velikima srednjeevropskima univerzama, med ljubljansko, od katere je oddaljeno 70, in zagrebško, od katere ga loči 75 kilometrov. Dolenjska univerza bi velikankama, ki imata vsaka po 55 000 študentov, lahko konkurirala s svojo majhnostjo, z individualnim delovnim pristopom ter bolj fleksibilnim programom, ki bi se lažje in hitreje odzival na aktualne potrebe študentov, znanosti in gospodarstva. Če bo Univerzo v Ljubljani res treba razdrobiti in decentralizirati, ima Novo mesto gotovo svojo priložnost. Vendar bi bilo, vsaj za začetek, morda bolj realno govoriti o razvoju kakovostnega višje ali visokošolskega središča, ne pa kar o univerzi.

Ustanovitev dolenjske univerze bo smiselna šele takrat, ko bo imela ponuditi kaj boljšega ali drugačnega kot ostale slovenske univerze. Ko bo zasnovana kot konkurenca, kompenzacija oziroma alternativa že obstoječim univerzitetnim programom. Zakaj bi jo že v temeljih zastavili kot provincialno podružnico Ljubljane ali Maribora?

DOLENJSKA

Plače vodilnih v javnem sektorju	4
Novo občinsko glasilo jeseni	4
LDS prevladuje v novomeških javnih zavodih	5
Novomeški džankici	5
Rotovž: Od zastoja do zastoja do končne zmage	8
Kako izrabiti Gorjance	9

KOLUMNA

INTERVJU

REPORTAŽA

FOTOPUB

ČETRTRA DIMENZIJA

DROGE

INTERNET

KULTUM

FOTOZGODBE

PARKEXTREME

STRIP

POTLAČ

III 895

D2005/14706

park: kolofon

regionalni mesečnik
številka 6, letnik 7

ISSN 1408-7189

Naslov uredništva: Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto

e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija:
07 393 08 12

Trženje: Matjaž H. Grum
gsm: 031 549 906
matjaz.grum@zalozba-goga.si

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Tina Ban, Simon Bizjak, Boris Blaič, Matjaž Brulc, Marijan Dovič, Nejc Gazvoda, Andreja Kopač, Janez Lamovšek, Iztok Kovačič, Tomaž Levičar, Uroš Lubej, Boštjan Pucelj, Anja Rebolj, Damir Skenderović, Barica Smole, Damijan Šinigoj, Mitja Simič, Žiga Virč, Marko Vide, Primož Žižek

naslovnica: Iztok Kovačič (Foto: Žiga Virč)
lektorica: Nina Štampohar

filmi in prelom: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni
SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2004). Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2004). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

MOGENAS
MLADINSKA IZDAVALSKA MESTA D.O.O.

Spletna rešitev:

Plače vodilnih v javnih ustanovah v Novem mestu

Jože A. Novak

Zavod	Vodilni v ustanovi	Najvišja izplačana plača v ustanovi, december 2003 (individualne pogodbe)	Razpon plač primerljivih ustanov v Sloveniji
Zdravstvo			
Zdravstveni dom	Emil Balazič	1.071.925	733.266-1.829.075
Sološna bolnišnica	Mira Retelj	926.496	
Dolenjske lekarnice	Janja Fortuna	902.965	550.678-1.524.501
Zavod za zdravstveno varstvo	Dušan Harlander	875.437	781.835-3.194.133
Sodstvo			
Okrožno sodišče	Janez Smolej	1.006.012	885.837-1.119.419
Okrožno državno tožilstvo	Bojan Avbar	1.026.546	762.763-1.497.143
Javna uprava			
Mestna občina	Boštjan Kovačič	780.000	698.589-966.427
Sociala			
Dom starejših občanov	Alojzija Potrč	796.320	495.399-1.353.324
Center za socialno delo	Alojz Simončič	687.450	547.409-1.029.058
Varstveno delovni center	Ema Luzar	686.400	543.509-699.973
Kultura			
Dolenjski muzeji	Zdenko Picelj	754.541	457.513-820.639
Kulturni center Janeza Trdine	Janez Pezelj	721.271	497.103-986.887
Knjižnica Mirana Jarca	Andreja Pleničar	660.576	403.922-872.588
Vzgoja in izobraževanje			
Šolski center	David Štefan	741.950	462.389-986.052
Kmetijska šola Grm	Vida Hlebec	685.100	
Gimnazija	Helena Zalokar	671.760	
Srednja šola za gostinstvo in turizem	Marijan Jože Slak	667.125	
Ekonomška šola	Jože Zupančič	627.684	
Glasbena šola	Zdravko Hribar	689.756	484.387-937.679
OŠ Grm	Sonja Simčič	700.296	
OŠ Center	Vida Z. Yebuah	650.114	
OŠ Bršljin	Anton Dragan	637.949	262.594-732.230
OŠ Šmarjeta	Nevenka Lahne	629.553	
OŠ Šmihel	Irena Hlača	626.571	
OŠ Brusnice	Jože Jazbec	609.003	
OŠ Otočec	Mojca Miklič	591.974	
OŠ Staniče	Mateja Andrejčič	575.811	
OŠ Drska	Nevenka Kulovec	535.880	
Razvojni izobraževalni center	Vesna Dular	664.529	446.449-2.344.230
Vrtec Pedeninced	Milena Novak	595.161	479.209-690.700
Vrtec Ciciban	Majda Kušer	593.272	
Dijaški dom	Marijan Grahut	568.088	505.473-700.505
Drugo			
Gasilsko reševalni center	Igor Perhaj	568.774	430.037-845.547

*Vir: AJPES

Pred nekaj tedni je slovensko javnost razburila objava podatkov na internetu o plačah večine vodilnih v ustanovah, ki so posredni ali neposredni porabniki javnega denarja, se pravi v javnem sektorju. Podatke je objavila Agencija za javnopravne evidence in storitve. AJPES sicer ni poimensko objavila seznama plač, lahko pa je objavila višino nekaj deset tisočakov več od predsednika države. Še posebej so si pri izplačevanju plač radodarni zdravstveni domovi. Več ali približno toliko kot predsednik države so si decembra namreč izplačali predstojniki zdravstvenih domov v Celju, Lendavi, Metliki (kar dobrih 1,5 mio sit plač!), Ormožu (1,8 mio sit!), Sevnici (1,5 mio sit plače), Slovenskih Konjicah, Šentjurju (oba prek 1,7 mio sit

ustanoviteljice teh zavodov, prevetrijjo plačno politiko v različnih zavodih, še posebej pa področje individualnih pogodb. Vodja okrožnega državnega tožilstva v Sloveniji Gradcu se tako pohvali z 1.497.000 tolarjev plače, za slabih 400 tisočakov več kot »predpostavljena« državna tožilka v Ljubljani in nekaj deset tisočakov več od predsednika države. Še posebej so si pri izplačevanju plač radodarni zdravstveni domovi. Več ali približno toliko kot predsednik države so si decembra namreč izplačali predstojniki zdravstvenih domov v Celju, Lendavi, Metliki (kar dobrih 1,5 mio sit plač!), Ormožu (1,8 mio sit!), Sevnici (1,5 mio sit plače), Slovenskih Konjicah, Šentjurju (oba prek 1,7 mio sit

»Novomeška« lestvica je precej nespektakularna. Ni videti, da bi kakšen primer posebej izstopal iz povprečja slovenskih direktorskih plač v javnem sektorju. Še vedno pa nas ob gledanju teh podatkov lahko skrbi, da so se v dobrih desetih letih v Sloveniji razlike med osebnimi prejemki tako drastično povečale.

plače). Pravi rekord teh absurdov je direktor Zavoda za zdravstveno varstvo Koper, ki si je izplačal polnih 3.194.134 sit decembrske plače. Ob vseh kritikah na račun javne televizije, govorjenju o njenem težkem finančnem položaju in ob zaskrbljujočem položaju mnogih zaposlenih in samostojnih novinarjev je žalosten pogled na 2 mio sit težko plačo direktorja RTV Slovenije. Glede na položaj kulturnikov (da raje ne omenjamo seveda vseh tistih, ki prejemajo minimalne plače v gospodarstvu!) je neverjetna tudi plača vodilnega v Mestni galeriji Ljubljana – dobrih 1,4 mio sit bruto plače. Razvpita sta bila tudi primera v Ljubljani, kjer je šefica menda ubožanega živalskega vrta decembra prejela dober milijon bruto plače, in primer iz izobraževalnega centra Cene Štupar, kjer si je direktorica izplačala kar 2,3 mio sit plače!

Ob tem je »novomeška« lestvica, ki jo tukaj objavljamo, precej nespektakularna. Ni videti, da bi kakšen primer posebej izstopal iz povprečja slovenskih direktorskih plač v javnem sektorju. Še vedno pa nas ob gledanju teh podatkov lahko skrbi, da so v Sloveniji razlike med osebnimi prejemki tako drastično narasle. Kot lahko vidimo, se najboljše godi vodilnim v zdravstvu in sodstvu. Rekord je, kot se to dogaja marsikje v Sloveniji, predstojnik Zdravstvenega doma Novo mesto. Javna uprava že nekoliko zaostaja. Velik preskok navzdol pa obstaja od plač zdravniške in sodniške elite do tiste v sektorju kulture, socialne in izobraževanja. Tu je presenetljivo, da so plače vodij izobraževalnih ustanov še celo nižje od tistih v kulturnem in socialnem sektorju.

Zadnji stolpec se nanaša na razpon plač v primerljivi ustanovi na državni ravni. Če je plača novomeškega župana težka 780 tisočakov, lahko tako iz zadnjega stolpca razberemo, kolikšna je najnižja in kolikšna najvišja plača med župani in županji mestnih občin po Sloveniji, podobno velja pri vseh ostalih kategorijah.

Kljub temu da je lahko seveda kdo prizadet, ko se njegov osebni prejemek javno objavi, se tudi v Sloveniji čedalje bolj uveljavlja prepričanje, da je zaradi transparentnosti poslovanja koristno, da so podatki o najvišjih plačah odgovornih oseb – tako v »proračunskem« kot v zasebnem sektorju – dostopni javnosti.

Kronisti: Boris Blaić, Uroš Lubej, Matjaž H. Grum, Marko Vide

Starč, Zupan, Andrelič in Berger brez nagrad Mestne občine Novo mesto

Občinski svet MO NM je na marčni seji zavrnil predlog, da bi dr. Antona Starca, nekdanjega novomeškega župana razglasili za častnega občana Mestne občine Novo mesto. Poleg tega so zavrnil tudi predlog, da bi nagrado Mestne občine prejel občinski svetnik in direktor Tilie mag. Adolf Zupan. Za to nagrado so sicer dovolj glasov prejeli predlogi za Jožeta Novaka (direktorja Avto-galanta), Jožeta Papeža (direktorja Termotehnike) in oblikovalca Petra Simiča. Trdinovo nagrado, ki se podeljuje za področje kulture, je prejel arheolog Borut Križ. Občinski svet pa je zavrnil predlog, da bi Trdinovo nagrado prejel režiser Matjaž Berger. Plaketo Mestne občine pa so prejeli direktor srednješolskega centra Stefan David, zgodovinar dr. Stane Granda, novinar Slavko Dokl in kulturnica Jožica Prus. Pri predlogu za to nagrado pa so pogoreli predlagatelj Toneta Andreliča, vodje poslanske skupine LDS v državnem zboru.

Tajno glasovanje je zahtevala svetniška skupina Liste za Dolenjsko, ki je ugotavljala, da bi preveliko število priznanj razvednostilo njihov pomen, da je nesprejemljivo, da člani občinskega sveta prejemajo nagrade, da je med predlogi opazna izrazita prevlada ene izmed političnih opcij in da nekateri izmed predlaganih kandidatov za nagrade niso primerni.

Občinski svet soglasno proti spremembi namembnosti Dergančevja

Med predlogi, ki jih je novomeški župan Boštjan Kovačič - klub nasprotovanju občinske uprave - uvrstil v obravnavo na marčno sejo občinskega sveta, je bila tudi programska zasnova Drgančevje, ki jo je izdelalo projektantsko podjetje Topos d.o.o. iz Novega mesta. Projekt, ki predvideva, da bi v gozdu oziroma gozdiču Drgančevje, ki se razprostira v neposredni bližini centra Novega mesta, zgradili obrtno-trgovinsko cono, je naletel na oster odziv tistih, ki se že dolgo časa zavzemajo, da bi Drgančevje ohranili za razvojne potrebe bodoče dolenjske univerze. Drgančevje je namreč že deset let obravnavan kot ena od najverjetnejših lokacij za bodočo univerzitetni kampus. V primeru, da bi prišlo do negativnega razpleta, je svoj odstop napovedal predsednik županovega projektnega sveta Aleš Gabrič. Prav tako je bila nad predlogom ogorčena strokovna svetovalka visokošolskega središča Jožica Čampa: "Namesto da bi se okrepili prizadevanja za čimprejšnjo ustanovitve univerze in kadrovske okrepili ekipo, Novo mesto zaradi posamičnih interesov izgublja edino zemljišče, ki je rezervirano za razvoj univerze. Taka politika je kratkovidna." Na občinski upravi, ki se je prav tako opredelila proti predlogu, so potrdili, da se je za nakup zemljišča zanimalo podjetje Leclerc.

Vsi odbori občinskega sveta razen odbora za gospodarstvo, ki mu predseduje Adolf Zupan, so zavrnil predlagane spremembe. Občinski svetniki so soglasno zavzeli stališče, da se območje Drgančevja namenijo morebitnemu razvoju četrte univerze. (Boris Blaić, Uroš Lubej)

STO BESED na mesec

Občina začela postopke za ustanovitev občinskega glasila

Mestna občina Novo mesto nima svojega občinskega trobila, v katerem bi občane obveščala o svojih projektih in uspehih. Na februarški seji je svetnik Sašo B. Stojanovič podal pobudo za ustanovitev občinskega glasila in župan Kovačič se je odločil, da bo temu sledil. Brezplačni občinski časopis večjega formata in na 16 straneh bo začel predvidoma izhajati jeseni. Sicer pa občina trenutno promovira svoje delo v dveh brezplačnih lokalnih oglasnikih, v Novem mediju in v Vašem mesečniku. Pridobili smo podatke, da občina pri Novem mediju oglašuje v višini več kot 6 milijonov sit letno, in sicer za tri do štiri strani na mesec, pri Vašem mesečniku pa v višini 400.000 sit mesečno v podobnem obsegu. Stroški grafične priprave in tiska novega časopisa pa naj po doslej znanih ponudbah ne bi presežali pol milijona sit. (Uroš Lubej)

Koncertna turneja Moveknowledge

Ljubitelji skupine Moveknowledge ste se najbrž že spraševali kam so poniknili fantje in dekle. No, brez skrbi, če ste si zaželeli dobrih vibracij, se za vas začnejo sladki časi. Po krajšem premoru, v katerem je N'Toko izdal samostojen album, vmes pa so nastajali tudi novi komadi, začenja bend spet koncertirati. V Kopru (Speed klub) nastopajo 2.4., naslednji dan, 3.4., v Orto baru v sklopu Ortofesta, 23.4. v Brežicah ob otvoritvi razstave slikarja Uroša Avbarja, 11.5. na Ptuj v Kolništi, sledijo pa še nastopi v Novi gorici (Mostovna), Kobaridu (Mlada parada), po vsej verjetnosti tudi na festivalu Kronenwerk v Osijeku (21., 22. 5.). (Matjaž H. Grum)

Letošnji Fotopub še obsežnejši

Zavod LokalPatriot iz Novega mesta letos že četrty zapored pripravljaja poletno fotografsko delavnico Fotopub. Čeprav bo ta šele v začetku julija, so številni ugledni domači in tuji mentorji že potrdili udeležbo, organizatorji pa za letos napovedujejo še bolj raznovrsten in bogat program. Letošnji Fotopub bo tako prvič razdeljen na začetniški in nadaljevalni oziroma profesionalni nivo. Slogan delavnice bo znan čez kak teden, že zdaj pa je jasno, da se bodo udeleženci Fotopuba ukvarjali predvsem z novinarsko fotografijo. Temu primerna je tudi izbira mentorjev, med katerimi bo, kot pravi umetniški vodja Fotopuba Borut Peterlin, glavno vlogo odigral starosta evropskega fotožurnalizma Claude Thierset, sicer glavni urednik fotografske agencije SIPA iz Pariza. »Radi bi, da bi delavnica prav v smislu možnosti navezovanja stikov postala zanimiva tudi za profesionalce. Želimo vzpodbuditi druženje in vzpostavljanje poslovnih kontaktov med uredniki in fotografi. Prav zaradi tega letos uvajamo novost. To je simpozij, na katerem bomo obravnavali dve glavni temi. V prvi bomo govorili o vlogi novinarske fotografije v slovenskih medijih, v drugi pa se bomo ukvarjali z vprašanjem o novem položaju slovenskih fotografov v razmerjih Evropske skupnosti,« pravi Peterlin, sicer tudi sam eden najbolj prodornih slovenskih fotografov, ki je lani končal podiplomski študij fotožurnalizma v Londonu. »Simpozij želimo nadgraditi z diaporojekcijami fotozgodb in družabnimi dogodki, ki bodo odprti za celo mesto. Ob tem nameravamo v času trajanja delavnice po celem mestu, tudi na prostem, postaviti veliko število fotografskih razstav, saj želimo, da Novo mesto odpre svoja vrata fotografiji, fotografija pa svoja Novomeščanom,« razkriva Peterlin svoje načrte. »Ko sem bil v Londonu, sem projekt Fotopub predstavil številnim ljudem in prav neverjetno je, kako velik interes obstaja za slovensko fotografijo. Vsi nas podpirajo, tako da lahko v prihodnjih letih na delavnici pričakujemo še nekaj uveljavljenih imen,« še dodaja Borut. »Letošnji cilj je torej nadgraditi delavnico. Radi bi, da se slovenska fotografija počuti v Novem mestu doma, v perspektivi pa bi radi tukaj vzpostavili tudi dan

ali teden slovenske fotografije,« pravi direktor LokalPatriota Marko Zajc, ki pa ni zadovoljen s podporo, ki jo delavnici namenja novomeška občina. »Lani tako za delavnico nismo dobili finančne pomoči, kar se letos ne sme zgoditi. Občutek sicer imam, da jih tak projekt zanima, očitno pa je tudi to, da občina nima razvojnega kulturnega programa, zaradi česar se ne zna opredeliti do uspešnih projektov oziroma ne vlaga v njihov razvoj,« je še povedal Zajc. (Boris Blažič)

Avantura koncev Ravbar se pričanja

Novomeščana Uroš Ravbar in njegova žena Kristina sta se včeraj popoldne kot prva Slovenca z avtomobilom podala na pot okoli sveta. Več kot 100.000 kilometrov dolga pot, ki jo nameravata s terenskim vozilom opraviti v slabih dveh letih, ju bo prek Rusije vodila v Iran, Pakistan in Indijo, od koder nameravata z ladjo odpluti v Avstralijo. Od tam ponovno z ladjo v Kalifornijo in naprej proti Južni Ameriki, kjer nameravata iz Brazilije ponovno prečkati ocean in se iz Južnoafriške republike prek črne celine vrniti v Slovenijo. »Težko je oceniti stroške takega potovanja. Že z gorivom bo okoli štiri milijone stroškov. Stroške bivanja bova poskušala čim bolj zmanjšati, zato sva tudi nabavila šotor, ki se sestavi kar na avtu. Tu je seveda še hrana in pijača. Čimveč hrane bova skušala pripraviti sama, jedla bova pri domačinih. Daleč od tega, da bi šlo za kak luksuz ali turistično potovanje,« pravi Uroš Ravbar, ki je vse prej kot neizkušen popotnik. V svojih dosedanjih potovanjih je sam ali z ženo obiskal že prek 40 držav na štirih celinah, svoja potovanja pa je tudi opisal v knjigi Študent na poti okoli sveta. Izmed celin sveta doslej ostajata neosvojeni le Afrika, kamor ga bo pot pripeljala čez dobro leto, in Antarktika, ki ostaja izziv za prihodnja potovanja. (Boris Blažič)

Ustanovitev skupne obveščevalne agencije EU?

Belgijski premier Guy Verhofstadt je po bombnih napadih v Madridu članice EU pozval k ustanovitvi skupne obveščevalne agencije, ki naj bi služila kot koordinatorski in izmenjevalec podatkov o terorističnih grožnjah med policijskimi, varnostnimi ter obveščevalnimi agencijami članic ter Europolu. Idejo so zaenkrat podprle Avstrija in Nizozemska. (Marko Vide)

Prva obletnica napada na Irak

20. marca 2004 se je ob prvi obletnici napada na Irak po vsem svetu zbralo na milijone ljudi, ki so ponovno obsodili okupacijo Iraka ter mednarodno politiko ZDA. Protesti so se zvrstili v Avstraliji in Oceaniji, Aziji, Evropi, Afriki ter S. in J. Ameriki. V Sloveniji se je na protestih zbralo nekaj sto ljudi in sicer v Ljubljani ter Kopru. (Marko Vide)

Nova avtorska zakonodaja EU

EU se pripravlja na spremembo avtorske zakonodaje, po kateri bodo lastniki avtorskih pravic v prostore kršilca avtorske pravice lahko poslali varnostnike ali policiste, zasegli premoženje kršiteljev in zahtevali zamrzitev bančnih računov. Predlog spremembe ne razlikuje med kriminalnimi skupinami, ki se ukvarjajo z piratskim razpečevanjem avtorskih del ter med fizičnimi osebam, ki s kopiranjem knjig ali presnemavanjem glasbe občasno kršijo avtorsko zakonodajo. (Marko Vide)

Biometrično skeniranje potnikov

Nemške oblasti so na Frankfurtskem letališču pričele s šest mesečnim pilotskim projektom, kjer potnikom posnamejo očesno šarenico in jo primerjajo s podatki v biometričnih potnih listih ali drugih bazah podatkov. Projekt je del večje operacije članic EU, znotraj katere se pripravlja splošna uvedba biometričnih potnih listov. (Marko Vide)

LDS prevladuje tudi v novomeških javnih zavodih

Uroš Lubej

Preiskali smo sezname vodstev novomeških javnih zavodov in podjetij, ki jih je ustanovila ali soustanovila mestna občina Novo mesto oziroma ima v njih odločujoči poslovni delež, in jih primerjali glede na njihovo strankarsko pripadnost. Upoštevali smo zgolj podatke o tistih članih sveta, ki jih je imenovala novomeška občina. Za merilo njihove strankarske pripadnosti pa smo vzeli njihov (ne)nastop na zadnjih lokalnih volitvah.

MO NM je ustanoviteljica ali soustanoviteljica naslednjih novomeških zavodov: Agencije za šport, Dolenjskega muzeja, Gasilsko reševalnega centra, Glasbene šole Marjana Kozine, Knjižnice Mirana Jarca, Kulturnega centra Janeza Trdine, osnovnih šol Bršljina, Brusnice, Center, Dragotin Kette, Drska, Grm, Otočec, Stopiče, Šmarjeta, Šmihel, Vavta vas, Posvetovalnice za učence in starše, Razvojno izobraževalnega centra, vrtcev Ciciban in Pedeniped. Po naših podatkih ima MO NM odločujočo vlogo tudi v naslednjih podjetjih: JP Komunala, d.d., Zarja d.d., Televizija Novo mesto d.o.o. in GRC Rog Črmošnjice d.o.o.

V članstvu svetov zavodov in nadzornih svetov (kot rečeno, upoštevamo zgolj tiste člane svetov, ki jih je imenovala mestna občina Novo mesto) prevladuje stranka LDS, ki v novomeških svetih od 88 zaseda 23 mest. (Ne)presenetljivo blizu ji je SLS s 16 mesti, kar je veliko, če upoštevamo skromni rezultat te stranke na zadnjih lokalnih volitvah. Na tretjem mestu je ZLSD, ki zaseda 11 mest, pet mest pripada koalicijski stranki upokoencev, tri mesta zasedajo člani Liste za Dolenjsko, dve pa člani Društva Novo mesto. Po eno mesto zasedajo pripadniki Športne liste, Slovenske nacionalne stranke in Stranke mladih Slovenije. Nihče sicer ne ve, ali je SDS koalicijska ali opozicijska stranka, ker imajo podžupana iz svojih vrst, koalicijske pogodbe pa niso podpisali – vendarle imajo med člani svetov zavodov šest mest, medtem ko jih ima opozicijska NSi pet.

Ne bo nas presenetilo, da med pripadniki tiste liste, ki je vladajoči koaliciji najbolj oddaljena – namreč Liste Francija Koncilije – ne najdemo prav nobenega člana novomeških svetov. Le 14 od skupno 88 od mestne občine Novo mesto imenovanih članov svetov sicer ne najdemo med strankarskimi kandidati na zadnjih lokalnih volitvah.

Sicer pa so med najbolj »pridnimi« v naših svetih naslednji posamezniki: štiri mesta zaseda Mojca Novak, ki je sicer direktorica občinske uprave in ena vodilnih članic novomeške LDS. Prav tako štiri mesta zaseda Adolf Zupan, predsednik mestne LDS. Po tri mesta zasedata Martina Vrhovnik, šefica novomeške SLS, in Igor Perhaj, njen kolega iz ZLSD. Iz stranke ZLSD kar tri mesta zaseda tudi Franc Plut. Stranki LDS pa pripada tudi Milena Kramar Zupan, ki sedi v treh svetih.

Na prvi pogled je presenetljivo, da je med direktorji oziroma ravnatelji zavodov, ki jih je ustanovila ali soustanovila mestna občina, le manjši delež tistih, ki po našem merilu pripadajo kateri izmed strank. To postane bolj razumljivo, če vemo, da pri osnovnih šolah in vrtcih, ki predstavljajo večino novomeških zavodov, občina k imenovanju njihovih ravnateljev oziroma direktorjev daje le neobvezno mnenje. Torej njihova izvolitev, če malo poenostavimo, ni odvisna od lokalne strankarske pripadnosti. Če torej odštejemo tiste zavode, pri katerih občina nima odločilnega vpliva na imenovanje, potem je stvar drugačna. V tej skupini le ena direktorica in en ravnatelj na zadnjih lokalnih volitvah ni kandidiral na nobeni listi. Od ostalih direktorjev štirje pripadajo stranki LDS (Komunala, Kulturni center Janeza Trdine, Dolenjski muzej in Agencija za šport (direktor je sicer kandidiral na listi športnikov, vendar je tudi član LDS)). Dva direktorja pripadata Združenim listi, ena direktorica pa je kandidiral na listi Društva Novo mesto.

Živimo v času strankarske demokracije, torej nas navedena preiskava ne sme presenetiti. Nekateri pa našemu sistemu pravijo tudi strankokracija, ki je zgolj nadaljevanje nekdanje partokracije; tudi iz naših podatkov namreč lahko sklepamo, da je pravila strankarska pripadnost bolj ali manj neobhoden pogoj, da se uvrsti med »odločujoče« subjekte naše družbe – ne le v politiki, tudi v gospodarstvu, kulturi, socialni, športu in vzgoji.

Drogiranje v Novem mestu

Žiga Virč

Čakam pred staro novomeško porodnišnico z nahrbtnikom na rami. Zavoni moj gsm, kaj pa drugega – skrita številka ... »Ja ...?« »Živjo, že čakaš? Lej, prideva za pet minut ...« Bip, bip, bip. Ok, khm. Stara stavba, nekoč dom novega življenja, je danes spremenila svojo vlogo. Najbrž nas veliko pozna razne štorije o brezdomcih, romih in ... narkomanih, pa sem se odločil, da slednje vidim na lastne oči. Sem pač tak tip človeka, ki bolj malo verjame stvarem, ki jih ne vidi.

Bil je eden redkih marčevskih sončnih dni. Izza vogala sta naposled prišli dve puncici. Bili sta zanimivo oblečeni, dosti drugače od klasičnega stereotipa narkomana. Vsaka v svojem stilu.

»Živjo.« »Zdravo ...« »Emm ... si ti tist fotograf?« Torej, spoznali smo se, obrazložil sem za kaj potrebujemo fotke, kje bodo objavljene in predvsem, kje bo postavljena meja razpoznavnosti. No, recimo, da je dekletom ime Jana in Mateja. Matejini starši so ločeni, zdaj živi pri očetu. Jana pa stanuje pri babici, kateri da raje vzdevek »Stara pras*ca«. Bil je petek, eden tistih dni, ko gresta kot dve dobri kolegici v petek popoldne »gor« (»upper«, žargonski izraz za kokain). Vrli varnostniki Protekta so vsekakor dobro zaščitili stavbo z napisi »Ni prehoda« in nekakšnim trakom na vratih. Kakorkoli, obljubil sem jima dva paketka rizel za zvižanje »jolice«. Medtem, ko je Mateja pripravljala joint, je Jana živčno, s cigaretom v ustih, razlagala, da navadno najprej nekaj pokadita, potem pa gresta še na kaj boljšega. »Kje dobita robo?« »Živim na Slavki, en model jo pripelje iz Ljubljane in mi jo da včasih kar zastonj, ker sem njegova frendica.« Jana pa dobi kak tolar od babice »za šolsko malico«. Mateja mi je delovala nekoliko bolj umirjeno kot Jana, pa čeprav na prvi pogled – npr. na ulici – ne bi nikoli verjel, da sta zasvojeni. »Zasvojenost? Eh, to je tako, malo sem in malo tja... nič kaj resnega.« Sicer pa baje ni veliko ljudi v Novem mestu, ki bi uživali kokain. Šli smo v drugo sobo. Jana da joint v usta, Mateja prižge ... vdih, izdih, dim ... Čas gre zdaj počasneje. Pa tudi bolj zgovorni sta postali. »Kaj pa fantje?« Jana: »Eh, oni so navadne, sorry, kurbe.« Mateja: »Imava raje druga drugo ...« pozmigne z očesom in se nasmeje.

Ko sta skadili, smo šli v klet, ker jih tam doli nihče ne vidi. Praviijo, da jim prehuda svetloba ni kul. Mateja je potegnila iz torbe nekakšen plastični pokrovček, Jana pa škatlico za tampone. Notri pa vrečica bele snovi. »Tako pač ni sumljivo.« Previdno je stresla nekaj vsebine na pokrovček, ki ga je držala Mateja v roki. Medtem, ko je Jana zavila koko nazaj v škatlico, je Mateja naredila štiri bele črte, za vsako dve. Joint je za uverturo, koka pa za šus. Dvajsetlarski bankovec, ki sta ga zvili že prej, pa sta uporabili za njuhanje. Jana potegne prvič ... in drugič ... pa še tisto, kar je ostalo. Brez besed sta zamenjali vloge. V nekaj minutah sta postali bolj zgovorni in veseli, Jana se ni mogla nehati nasmejati Mateji, ki je raztresla svinčnike po tleh. Nato pa sta obe postali kot dva majhna otroka, začeli sta nekaj tekati naokoli, solze nekakšne sreče so Jani tekale po obrazu. Ta evforija je trajala nekaj časa, nato pa sta postali bolj resnobi in se usedli na isti prostor, kjer sta tudi začeli – v kleti. »Ej, model, teb je kul, mal fotkaš naokoli, dobiš keš... me smo pa za en ku*ac.« Kaj naj rečem na ta komentar. Rdečkast obraz so si še malo napudrale.

»Zakaj?« »Nimamo kaj drugega početi, sva dobri frendici, pa se tako mal' zabavava. Lajf sux.«

Spregovorili smo še nekaj besed in se odpravili do »zaprtega« vhoda v staro porodnišnico. »Ajd, uživaj pa kej fotke pokaž ...«

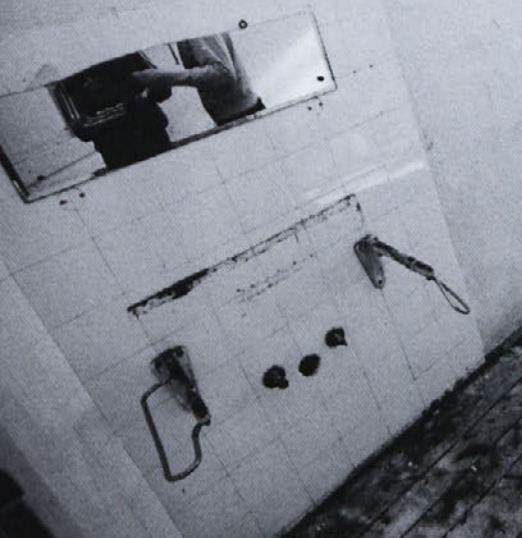

FOTO: ŽIGA VIRČ

Oglaševalski nategi

Ampak cesar je vendar nag!

Damijan Šinigoj

Živimo v času potrošniške mrzlice. Do-
bro, s tem nisem povedal nič novega, to
pač vsi vemo. Še posebej tisti, ki gledajo
televizijo. Sam jo gledam vse manj, ker mi
zmanjkuje časa za nepomembne zadeve,
predvsem pa zato, ker imam občutek, da
je televizija na svetu samo zato, da nam tu
in tam med reklamami pokaže kakšen film.
Pravzaprav delčke filma, ker ves film na-
enkrat, v enem kosu, menda niti ne bi pre-
nesli. Psihično. Pa verjetno tudi fizično ne,
ker tu in tam moramo opraviti tudi kakšno
fiziološko potrebo. Ali skočiti po čips, ker
nam je slanih oreščkov zmanjkalo že pri
prejšnjem delčku filma ...

Zadnjič sem si želel ogledati neko od-
dajo, a čeprav me je tema, o kateri so go-
vorili, nadvse zanimala, me je veselje kma-
lu minilo, kajti nenehnega prekinjanja z im-
becilnimi propagandnimi sporočili psihično
enostavno ne prenesem več. Dobro, saj
nisem neumen, vem, da vse, kar nam
poskušajo prodati oglaševalci, ni resnično
oz. ne drži povsem, ampak ko se je na
zaslonu pokazala mična gospodična/go-
spa, ki je na zelo umazano straniščno
školjko lahko brizgnila nekaj curkov čisti-
la Cillit bang! in ga čez nekaj trenutkov sku-
paj z umazanijo tudi sprala s porcelana, da
se je spodaj pokazala bleščeča belina, mi
je prekipelo. Ljudje božji, pa kdo to sploh
verjame!? In če se že najdejo reveži, ki temu
verjamejo, kdo ima sploh pravico nek izde-
lek predstaviti na takšen način? Kajti vsaj
meni je bilo povsem očitno, da je podjetje
z lepim slovenskim imenom Reckitt Ben-
ckiser Adriatic v predvajanje na POP TV
poslalo spot, v katerem so s Cillitom po-
brizgali umazano školjko, nato pa pokazali
novo. Ki ritke še ni videla, če vprašate
mene, da o tistem, ki iz tam pade, niti ne
izgubljamo besed! Mar mora človek služiti
vojsko (in za kazni z zobno ščetko ribati
straniščne školjke!), da ve, da stvari niso
tako enostavne? Kako visok je tolerančni
prag oseb, ki kupijo takšen izdelek? Ki sam
seveda nič ne opravi!

Naslednji dan sem poklical na Društvo za
varstvo potrošnikov. Kjer so mi povedali, da
so zavajajoče reklame prepovedane. Kar itak
spet vsi vemo. Ampak, zakaj pa potem nihče
ne ukrepa? Počutil sem se že prav donkiho-
tovsko. Zakaj podjetja Reckitt Benckiser
Adriatic nihče ne udari po žepu, ker nam
umetniški igrani film prodaja kot dokumen-
tареc?

Odkorakal sem do trgovine in zadevo, ki s
takšno lahko očisti še tako trdovratno
umazanijo, kupil. Olajšali so me za nekaj manj
kakor 800 SIT, a kaj bi, to je cena preisko-
valnega novinarstva. OK, saj se šalim, ne

bom razkrival nove Wattergate afere, čeprav,
priznajte, podobnosti so. Vsi vemo, da rek-
lame zavajajo in vsi vemo, da politiki lažejo.
Ampak vsi ste tihi. Razen Woodwarda in
Bernsteina, ki sta razkrinkala Nixona, in
mene, ki sem kupil Cillit.

Dobro. Poiskal sem umazano straniščno
školjko (soproga mi je še posebej zabičala,
da moram obvezno napisati, da naša
domača ni takšna!) in se lotil raziskovalnega
novinarstva. Prebral sem navodila. Vsaj slo-
venska so grozljiva. Na morda deset kvadrat-
nih centimetrov so uspeli stlačiti toliko na-
pak, da bi kazalo uvoznika (Reckitt Bencki-
ser Adriatic d.o.o., Trzin) predlagati za
kakšno nagrado. Da mi kdo kdaj ne bi česa
očital, sem se navodil držal kakor pijanec
plota in nisem improviziral. Potisnil sem rdeč
pokrovček gor, usmeril plastenko proti
površini, ki sem jo želel očistiti in stisnil ste-
ne plastenke. Tako namreč (dobesedno) piše
v navodilih. In, glej ga zlomka, stvar je delo-
vala. Ko sem dvignil pokrovček, nameril in
stisnil, je ven dejansko priteklo čisto! Ja,
kaj bi človek brez navodil ... Potem sem
nanos razmazal preko nesnage (dobesedno
po navodilih) in vse skupaj po 2-5 minutah
dobro spral z vodo. Ker je bila obloga vod-
nega kamna trdovratna, sem sledeč navodi-
lom nekajkrat ponovil čiščenje. Dokler nisem
zapravil vseh 800 SIT, ki sem jih vložil v
projekt.

Rezultat je viden iz obeh fotografij. Stvar
je sicer malce boljša, ampak daleč od tiste-
ga, kar so mi prodajali v reklamnem spotu,
ki se je vrtel na POP TV. Se strinjate? Celo
tako zelo sem prepričan, da je reklama zla-
gana, da stavim svoj avto proti direktorjeve-
mu, če jim še enkrat uspe na tako lahek način
očistiti tako umazano školjko, kakor so to
storili za potrebe reklamnega spota. Če
mojster (oziroma mojstrica) stavo sprejme,
me boste spoznali po tem, da se vozim v
mercedezu. Ali kakšni drugi podobno poce-
ni zverini ...

CILLIT BANG! je seveda mešanica raznih
kislin (in ne dvomim, da so ribe zelo zado-

voljne, ko pride v reke), zato se mi na kon-
cu poraja vprašanje: zakaj v plastenko raje
ne nalijemo navadnega kisa, ki bi zadevo ve-
rjetno prav tako opravi, česar pa nisem
preverjal, priznam, ker me je veselje že
minilo!

Skoraj bi pozabil – še eno vprašanje se
mi je zastavilo. Pa ne, zakaj lažnih rekla-
marjev nihče že enkrat ne potunka v Lju-
bljanico, temveč, kdaj se bomo potrošniki
odločili, da določenega izdelka, ki ga po-
spremijo s tako bebavo in lažnivo reklamo,
ne bomo kupili?

Revija **park** je dostopna gostom v naslednjih lokalih in frizerskih salonih:

Bistro in pizzeria Kaval
Panda d.o.o.
Velike Brusnice 13
tel.: 07 30 85 623

R. Renata Peterle s.p.
Bršljin 22, Novo mesto
tel.: 07/30 23 384

Frizerski salon

PIZZERIA RESTAVRACIJA NOVLJAN
Novi trg, Novo mesto
tel.: 07 33 22 223

McDonalds
Ljubljanska 27
Novo mesto

Figura Kr'neki
Ljubljanska cesta 27
Novo mesto

Knjigarna Goga
Glavni trg 6, Novo mesto

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

Vabljeni v frizerski salon
»SAŠO« Vesna Barantin, s.p.
Ratež 70,
tel.: 30 85 843, GSM: 031 322 237

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

KULT. KLUB
Muzejska 3
Novo mesto

Gostilna in prenočišča
Kandijska cesta 63
Novo mesto
tel.: 07 30 28 444
www.pribelokranjcu-vp.si

Frizerstvo in lasuljarstvo
KODRČEK
Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

FRIZERSKI STUDIO
Simona Šimec s.p.
ul. Marjana Kozine 3
8000 Novo mesto
Tel.: 07/33 73 461
GSM: 041 609 144

lokalPatriot
www.lokalpatriot.si
lokalpatriot@lokalpatriot.si

park
Tel.: 07 393 08 12
E-mail: park@park-on.net
www.park-on.net

Zamude in prekoračitve predračunskih vrednosti v projektu obnove Rotovža so posledica v izhodišču napačno ocenjenih metod, postopkov, zahtevnosti oziroma prehitro izdelanih predračunov. Anton Starc in občinska uprava sta s projektom najverjetneje hitela zato, ker je bilo leto 2002 volilno leto in je bilo potrebno pompozno zaključiti mandat in dvigniti rejting predvidenemu nasledniku iz iste stranke.

Obnova Rotovža

Od zastoja prek zastoja do končne zmage? (tretji del)

Uroš Lubej

Nekdanji novomeški župan **Anton Starc** je z direktorjem podjetja Pam d.o.o. **Alešem Plavcem** 9. septembra 2002 podpisal pogodbo o obnovi Rotovža. Anton Starc je takrat na novinarski konferenci in v sporočilu za javnost dejal, da se zaključek gradbeno-obrtniških del načrtuje za maj 2003, zaključek vgradnje notranje opreme pa je napovedal za letošnje leto. Nekdanji župan je bil tedaj prepričan, vsaj tako je trdil, da bo mestna občina za gradbeno-obrtniška dela namenila 82 milijonov tolarjev, za notranjo opremo pa 170 milijonov.

Tako kot pri marsikaterem projektu, v katerega so vložena javna sredstva, pa se je tudi pri obnovi Rotovža pokazalo, da je bil projekt tako iz finančnega kot tudi iz časovnega vidika načrtovan neustrezno. Višina in-

vesticije za gradbena dela se je namreč medtem po podatkih direktorice občinske uprave povečala za polnih 60 odstotkov, časovni roki pa so se premaknili za več kot leto dni. Prva faza bo tako končana – predvidoma – maja letos, šele v letu 2005 pa bo objavljen razpis za izvajalca notranje opreme!

Kje so vzroki za to? Direktorica občinske uprave **Mojca Novak** je za povečanje vrednosti investicije in časovne zamude bolj ali manj neposredno obtožila kar območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Novo mesto. »ZVKD je v fazi izvajanja del **dopolnjeval oziroma spreminjal** svoje zahteve glede na prvotno dane pogoje, ki jih je projektant (Arhitekt d.o.o.) vključil v projekt.« »Dodatne« oz. »spremenjene« zahteve Zavoda so se nanašale na kritino strehe, stavbno pohištvo in fasado in so po besedah Mojce Novak pomenile 60-odstotno povišanje stroškov. (Celotna izjava direktorice občinske uprav je bil objavljena v februarški številki Parka.)

Res se je lani pred poletjem začela mala vojna med ZVKD in mestno občino: zahteve ZVKD, njihova zavrnitev od mestne občine Novo mesto, grožnja ZVKD z inšpekcijsko intervencijo, končno uskladišeni sestanki, iskanje najcenejših izvajalcev, ki bi končno uresničili zahteve spomeniškega varstva. Vse skupaj se je tako zavleklo, da so šele pred zimo uspeli grobo obdelati fasado, njen končni nanos pa je predviden za letošnje pomlad. (Potek dogodkov smo opisali v decembrski številki Parka.)

Toda ali je res tudi to, da je Zavod šele naknadno dopolnjeval ali celo spreminjal kulturno-varstveno smernice na omenjenih spornih točkah? Na Zavodu priznavajo spregled zgolj pri smernicah za kritino strehe. »Res

smo pri prvotnem pregledu spregledali predvideno kritino strehe, ki bi povzročila, da bi se streha Rotovža v rastu ostalih stavb »izgubila«. Skupno smo se nato odločili za baker, ki pomeni slabih šest milijonov tolarjev višji strošek,« pravi **direktor ZVKD Novo mesto Danilo Breščak**. »Druga možnost bi bila tudi eternit, ki bi bil sicer cenejši, vendar smo se nato skupaj z investitorjem odločili za baker.«

Toda – in to je po besedah direktorja Breščaka potrjeno tudi v tehnični dokumentaciji – direktorične trditve, da so se dopolnjevala ali spreminjale zahteve Zavoda tudi glede stavbnega pohištva in fasade, vendarle ne držijo, saj je »za posege na fasadi in stavbnem pohištvu v konservatorskem programu, ki je bil izdelan že leta 1997, izrecno napisano, da so podrobnejša navodila možna šele po opravljenem sondiranju, kar pa je vezano na postavitev gradbenih odrov pred začetkom posegov na fasadi. Projektant je zato v tehničnem poročilu povzel, da se te pogoje in navodila za obnovo določi naknadno. Kako je bilo mogoče že vnaprej določiti metodo in predvideti predračunsko vrednost teh del in celo izbrati najprimernejšega izvajalca zanje, nam ni jasno. Nemogoče je potem govoriti o povečanju stroškov, če že v osnovi niso bili pravilno ovrednoteni,« pravi Danilo Breščak.

Trditev Mojce Novak, ki jo je izrekla za februarško številko Parka, da je ZVKD glede fasade in stavbnega pohištva spreminjal kulturno-varstvene smernice, torej ne drži, saj ZVKD teh smernic pred začetkom projekta in z vednostjo investitorja sploh ni predpisal.

Čeprav je Danilo Breščak prepričan, da se sondiranja fasade pred postavitvijo odra ne da opraviti oziroma da postavev odra zgolj zaradi sondiranja za investitorja nima prave-

ga smisla, je vendarle toliko bolj nesmiselno ali celo škodljivo lotiti se projekta, za katerega ne vemo, kakšna bo vsaj približna vrednost investicije. In tu je vsa odgovornost in tudi škoda treba pripisati investitorju, se pravi mestni občini in ne ZVKD-ju.

Predvidena vrednost del za fasado je bila 3,5 milijona tolarjev, narasla pa je na polnih 15 milijonov oziroma po najetu drugega izvajalca nekoliko manj. Zdi se, da je občina z začetkom obnove zaradi nekega razloga vendarle zelo hitela – drugače bi že kako poskrbela, da ZVKD pred podpisom pogodbe z izvajalcem vendarle opravi sondiranje, ki bi omogočilo, da se pred začetkom obnove bolj natančno ve, koliko bo novomeške davkoplačevalce ta stala. Ali pa vsaj ne bi sprejela finančnih predvidevanj, ki nimajo nikakršne osnove! Kdor ima le malo znanja o gradbeništvu – in zdi se, da ga na občini nimajo kaj dosti –, ve, da investitorja največ stanejo ravno dodatna dela, ki niso zajeta v popisu del oziroma v na popisu del temelječi pogodbi. Kolikor koli bi že mestna občina morala plačati za predhodno opravljeno sondiranje, v vsakem primeru bi bilo to najverjetneje manj, kot je nastala škoda zaradi dodatnih del, zamude pri obnovi in netransparentnosti celotnega projekta.

Ob tem velja pripomniti, da zahteve Zavoda v primeru fasade niso neke zgolj »lepotne«, spomeniške zahteve: če bi obnovo fasade izvajali tako kot sta si mimo smernic zamislila projektant in investitor, bi fasada po mnenju Zavoda že v nekaj letih »popokala«, to pa bi zahtevalo vnovično obnovo.

O samem zastoju pri upoštevanju kulturnih smernic pa pravi Danilo Breščak naslednje: »Podrobno smo pregledali dosje spomenika, v katerem so zabeleženi dogodki, zapisi o sestankih, zaznamki konservatorjev, ki sta dela spremljala in seveda njune ugotovitve, da navodila niso bila v celoti upoštevana, da je zaradi tega prihajalo do zastojev, kar je posege pripeljalo v fazo, ko zanje ni bilo več ustreznih vremenskih pogojev. Zaradi dvomov v ta navodila, ki so jih izrazili izvajalec del, nadzorni inženir in projektant preno-ve, ki sta oba iz Projektivnega ateljeja Arhitekt d.o.o., je bilo zahtevano dodatno strokovno mnenje. Izdelalo ga je Restavracijsko MALI d.o.o. iz Ljubljane, v katerem so bile naše smernice potrjene. Dejstvo, da prihaja do tako velikih prekoračitev predračunskih

FOTO: ŽIGA VIRC

vrednosti, je lahko le posledica v izhodišču napačno ocenjenih metod, postopkov, zahtevnosti oziroma prehitro izdelanih predračunov.

Sicer pa Breščak zavrača tudi mnenje, da se je ZVKD pri tej obnovi obnašal popolnoma nekooperativno in da niso pripravljeni na nikakršen kompromis. »Menimo, da smo pri obnovi upoštevali tako potrebe županstva in sveta za svoje delovanje in soglašali celo s precej bolj radikalnimi posegi, še posebej v 1. nadstropju, kot bi jih sicer za rang spomenika državnega pomena dovolili. Upamo, da bo korektno izvedena tudi rekonstrukcija talne ureditve platoja pred stavbo, ki je bila izvedena v petdesetih letih po načrtih arhitekta Marjana Mušiča.«

Kot kaže, je torej tudi obnova Rotovža podobna tistim primerom, ki jih v svojem poročilu o poslovanju občinske uprave kritizira Nadzorni odbor mestne občine Novo mesto. Iz njegovega poročila namreč izhaja, da investicije, ki se jih loteva naša občina niso skrbno in natančno pripravljene, in da se v proračun uvrščajo projekti, ki nimajo ustrezne investicijske dokumentacije. Če je ta primerjava ustrezna, potem seveda tudi ne more držati trditve župana Kovačiča in direktorice Novakove, ki trdita, da »če bi dosledno upoštevali zakon o javnih financah, potem bi to pripeljalo do zastoja pri razvoju občine in zamude pri uvrstitvi projektov v proračun«. Resnica, ki se razkriva v našem primeru, je ravno nasprotna: prehitra uvrstitev projekta v proračun konec koncev pomeni, da bo prišlo do zamude, da bo za projekt porabljenega več denarja, kot je predvideno, in da bo konec koncev zaradi tega trpel tudi tako opovani razvoj naše občine.

Možen pa je še nadaljnji razmislek: Anton Starc in občinska uprava sta s projektom hitela zaradi enega samega razloga: od podpisa pogodbe o obnovi Rotovža, ki mu je sledil ustrezen medijski pomp, do volitev je bil le dober mesec dni in potrebno je bilo pompozno zaključiti svoj mandat in tudi dvigniti rejting predvidenemu nasledniku iz iste stranke.

Črne packe iz prejšnjih števil

Ogledalo pri Gostilni Vovko, Ratež: Gospod Anton Deželan, svetnik LDS, predsednik KS Brusnice še vedno trmasto kljubuje zahtevam svojih sokrajanov in nič ne stori za postavitev ogledala pri smrtno nevarnem križišču pri Gostilni Vovko na ratežu.

Mestno obzidje Šance: MO NM ne bo le čakala na rezultate državnih razpisov, ki bi poglani celovito rešitev območje ostankov mestnega obzidja (Šance), ki ni v najboljšem stanju, ampak v kratkem pripravljajo ureditev zaključene pešpoti ob obzidju in postavitev klopic.

Nekdanje Gostišče pri Vodnjaku: Nekdaj priljubljeno gostišče je v poraznem stanju. Le upamo lahko, da se Mestna občina striktno drži odloka o povišanju nadomestila za prazne objekte v mestnem jedru, ki naj bi vendarle prisilila lastnike (sestre Urh), da prostor, ki kazi središče mesta, napolnijo z vsebino.

Krajevna skupnost Center: Predsednica KS Center, ga. Irena Gostiša – Benčina, je upoštevala našo kritiko iz prejšnje številke in pošto iz svojega nabiralnika v pisarnah KS Center v prizidku rotovža, ki se je tam zadrževala že od maja 2003.

Širjenje kamnoloma Cerov Log Kako bomo izkoristili Gorjance?

Mitja Simič

Koliko so vredni Gorjanci? Izračun je preprosto. Ceno kubičnega metra dolomitskega peska pomnožimo z oceno zaloga za izkoriščanje primerne dolomita, ki se skriva v njegovi notranjosti, temu dodamo zmnožek cene kubičnega metra lesa z oceno lesne zaloge gorjanških gozdov, odštejemo ceno dela in transporta ter DDV, pa je. Verjetno bi dobili zanimivo visoke številke – tako visoke, da ni čudno, da se v potrošniško naravnem liberalnem kapitalizmu najdejo kakšni sposobni kadri, ki so doumeli duha časa in začeli razmišljati tudi na ta način. Bomo pa potrošili še Gorjance, saj res "ne zgleda", da nemarno ležijo kar povprek v prostoru in predstavljajo nekakšen neizkoriščen mrtev kapital.

Ta uvod je vsekakor grotesken, ampak nekatere dejavnosti in pobude, ki se v zadnjih letih pojavljajo na območju Gorjancev, grede dejansko v to smer. Poleg apetitov po izkoriščanju dobrin (kamen, les) se na Gorjancih čuti tudi interes za njihovo turistično izrabo. To pa si Dolenjci predstavljamo na najbolj primitivni način: široke asfaltne ceste po dolgem in po čez, moderna smučišča, velike gostinske in prenočitvene kapacitete, teniška igrišča, nogometna igrišča, kongresni turizem itd. Do sedaj so takšne smeje pobude po večini sicer propadle – vendar bolj zaradi pomanjkanja denarja kot pa zato, ker bi spoznali, da to mogoče le ni najboljši način oživljanja Gorjancev.

Glavna turistična točka Gorjancev je Miklavž. Kakšen pa je ta turizem na Miklavžu? Prikolice, vikendi, odprta vrata avtomobilov pa "muska na ful" ter podobno. Hudo. V tem pogledu se zdi pobuda skupine podjetnih fantov iz okolice Šentjerneja, ki je združila svoje moči za ureditev Miklavža, dobrodošla. Ampak kaj ko so svoje urejanje začeli s planiranjem blago valovitega naravnega terena za nekakšno nogometno igrišče in s postavitvijo novega gospodarskega posloja na vidni lokaciji ob dostopu. Nadaljevali pa naj bi z bistvenim povečanjem Doma pri Miklavžu, med drugim tudi za potrebe kongresnega turizma. Kot da smo med sabo pomešali čisto vse pojme in ne znamo več presoditi, kaj kam sodi. Da, vsekakor, na Miklavžu je treba nekaj ukreniti, vendar le na osnovi jasno postavljenih izhodišč, kaj so temeljne značilnosti in kakovosti Gorjancev ter kaj v tem prostoru sploh želimo.

Ampak vse to so le površinske praske. Največji poseg v Gorjance predstavlja kamnolom Cerov Log. Ta s polno paro obratuje šele dobrih dvanajst let, pa je že največji kamnolom na Dolenjskem (bolje rečeno peskokop,

Pred dvanajstimi leti je bil za kamnolom Cerov Log sprejet ureditveni načrt, ki je predvidel tako dobo obratovanja kakor tudi njegovo sprotne sanacijo. Že po polovici obratovalne dobe je izkop presegel načrt. O predpisani sanaciji pa ne duha ne sluha. Nasprotno.

saj je namenjen pridobivanju dolomitnega peska) in že fizično spreminja obliko Gorjancev. Nekako pred dvanajstimi leti je bil namreč zanj sprejet ureditveni načrt, ki je predvidel dobo obratovanja in tudi njegovo sprotne sanacijo. Ampak ta stvar je začela rasti nenavadno hitro in je že po polovici obratovalne dobe preseгла načrtovani izkop. Pravzaprav ta kamnolom predstavlja nekakšno kolateralno škodo v prostoru ob projektu izgradnje avtocest, ki požira ogromne količine peska.

O predpisani sanaciji pa ne duha ne sluha. In kaj zdaj? Zakaj bi iz rok spustili kuro, ki nese zlata jajca, so si rekli odgovorni in smelo predstavili načrte po več kot dvakratnem povečanju površine kamnoloma. In zadovoljni bi bili vsi, tako lastnik kamnoloma (CGP iz Novega mesta) kot tudi lokalna skupnost, ki od vsakega izkopanega kubika dobi nekakšno finančno odškodnino. Zataknilo pa se je pri potrebni spremembi občinskega plana in pri prostorskem izvedbenem aktu, saj morajo v tem postopku dati svoje smernice in mnenje tudi vsi nosilci urejanja prostora. Tu pa so se spet našli naravovarstveniki in kulturnovarstveniki, ki do tovrstnih razvojnih težej niso pokazali pravega razumevanja. Gre namreč za enega najbolj občutljivih delov Gorjancev, ki je v državnem načrtu varovan kot krajinski park in kot pomembnejše območje kulturne dediščine.

Pred desetimi leti postavljena zgornja meja kamnoloma je dejansko pomenila skrajni kompromis varstva in ohranjanja naravne in kulturne dediščine. Vsak korak naprej pomeni uničenje pomembnega arheološkega najdišča staroslovanskega grobišča in naselbine Cerov Log - Camberk, ki ima status kulturnega spomenika znotraj arheološkega območja Mihovo. Že sedanjí vrh kamnoloma se je zajedel v robni del najdišča, in ko so se poleti 2001 usule prve lobjanje po čelni steni navzdol, so zadevo prevzeli kriminalisti v prepričanju, da gre za povelje ali medvoje poboje. Arheologi so za to odkritje zvedeli iz časopisa nekako pol leta kasneje, ko so se prve informacije o odkritju skeletov znašle v Dolenjskem listu. Zmotila pa jih je opomba o najdenih predmetih, ki so dali slutiti, da nimajo kaj prida opraviti z medvojnimi in povojnimi dogodki. Kasnejše zavarovalno izkopavanje,

ki je sledilo, je potrdilo obstoj izredno pomembnega arheološkega najdišča - slovanskega grobišča, ki spada nekako v čas 9. stoletja. Gre za edino najdišče takšne vrste na Dolenjskem. Najdeni so bili nekateri tipični predmeti tistega časa (noži, lonci, prstani, uhani itd.) ter nekateri unikatni (poseben tip uhana).

Za razliko od splošnega prepričanja, da arheologi komaj čakajo, da brskajo po grobovih, pa sodobna doktrina varovanja arheološke dediščine temelji na ohranjanju najdišč ter nedestruktivnih metodah raziskovanja. Uničenje znanega arheološkega najdišča, ki ima status kulturnega spomenika, je torej v načelu enako nedopustno kot uničenje cerkve ali gradu, ki imata enak status. V vseh primerih gre za osiromašenje kulturne vrednosti nekega prostora.

Res je sicer, da je v načelu bolje, da imamo en dobro organiziran kamnolom kot kopico manjših, in res je tudi, da je v načelu bolje, da odnesemo cel hrib, kakor pa da ga pustimo na pol "obzrtega". Vendar ne prav tam, kjer so naravne in kulturne vrednote prostora največje. Poleg neupoštevanja obveznih planskih izhodišč in uničenja arheološkega najdišča bi s posegom še bolj pohabili dolino Penderjevke, s prehodom prek grebena pa bi pogledali že v območje gradu Prežek (ki je znan tudi po tem, da je France Prešeren hodil tja obiskovat svojega velikega prijatelja Andreja Smoleta). Da uničenja dela naravnega okolja in možnih okoljskih vplivov sploh ne omenjamo. Če se dopusti to, potem se lahko pri nas lahko dopusti prav vse.

Pri celi stvari pa moti še cel kup stvari. Če država varuje nekatere prostore, kot so Gorjanci, zakaj ne naredi celovite strategije izkoriščanja mineralnih virov, ampak se zažiramo prav v najbolj občutljive dele prostora. Skoraj vsak kamnolom na Dolenjskem načena prostor nekega gradu, cerkve ali arheološkega najdišča (npr. Soteska, Podsmreka, Čretež itd.). Varstvo dediščine predstavlja javni interes, ki bi moral biti nad interesi profita privatne firme, v sistemu vrednot današnjega časa pa je ravno obratno. Veljavna zakonodaja (Zakon o rudarstvu) zapoveduje, da načrt izkoriščanja že vgrajuje tudi obliko sanacije, vendar pa na Dolenjskem prave sanacije kamnoloma še nismo doživeli. Običajno se izkoristi ves razpoložljivi material do vertikale, tako da sanacija brez bistvenega povečanja pridobivalnega prostora sploh ni možna. In stvari sploh ni videti konca. Kaj torej pomaga zakon, ki se ga ne spoštuje? "Sanacija kamnolomov" tako postaja vse bolj zlorabljen pojem, saj gre pri večini tovrstnih primerov predvsem za bistveno povečanje pridobivalnega prostora.

Sicer pa vse skupaj niti ni tako čudno. Osnovna dejavnost kamnoloma je namreč "izkoriščanje" – in že v osnovni šoli smo se naučili, da je izkoriščanje odnos, ko se ima eden fino, drugi pa "nagaga". In dokler se to zadnje ne zgodi nam, smo do zadev brezbržni. Danes so pač taki časi ...

FOTO: ZVKD NOVO MESTO

Pastirji in žganci, solata in špageti

Marijan Dovič

Nostalgčna jutranja slika s slovenskega podeželja. Mati je skuhala ajdove žgance, jih nadrobila v veliko lončeno skledo in jih zalila z mastnimi ocvirki. Skledo je postavila na mizo, okrog katere je že zbrana šestčlanska družina: ata, trije krepki sinovi in mlada hčerkica, vsak s svojo skodelico domačega, ravnokar namolzenega mleka v roki. Tri, štiri, zdaj, se dotakne skleda klobučevinastega podstavka sredi mize in šest vilic se družno zažene v vročo nacionalno jed. Mmmmm, slišati je samo zadovoljno cmokljanje, tu in tam dve ali tri vilice trčijo in za hip ustvarijo kovinsko sozvočje; nekdo sreba mleko. Vsakdo je, kot se spodobi, od svojega konca sklede. A glej, nenadoma se sredinska gmota najobilneje za beljenih žgancev prevrne proti srednjemu sinu. Glej zlomka, ga pisano pogledata oči in najstarejši, spodkopaj je žgance, da so se ocvirki prevrnili na njegovo »ozemlje«. Pa nič ne dé, jeymo naprej. Hčerkica ima kmalu dovolj, za njo odstopi mati, štirje možakarji pa se bašejo do konca, kar tri vilice bijejo bitko za zadnjo, seveda že nezabeljeno močnato gmoto ...

Naj izdam, zmagovalac je bil ata, ampak to zdaj ni bistveno. »Žganci« kot tradicionalna jed prinašajo tudi tradicionalni kulturni vzorec uživanja, ki ga za voljo večje nazornosti imenujmo »pastirski«. Pastirski slog skupnega družinskega prehranjevanja iz ene sklede

Zaprepadeno gledamo, s kakšno natančnostjo možakar trikrat pobriše mizo – kaj mu vendar je, saj nismo na diplomatskem sprejemu? En, dva, tri in špageti v omaki so na mizi.

se danes počasi izgublja, aktualen ostaja le še ob redkih priložnostih. Varuhi tradicije bi rekli, da na žalost, da je to posledica splošne dekadence in razpada temeljne družbene celice; neporočene feministke nam v zadnjem času itak kvasijo nasprotno, namreč da tradicionalni patriarhalni družinski vzorec z dvema staršema in številnimi otroci ni funkcionalen in je sploh brez veze, ampak tudi to nas tu ne zanima. Zanima nas, kako se je pastirski vzorec obdržal do danes. Odkrili ga bomo brez težav – in sicer v solati. V tradicionalni in tudi najodobnejši slovenski družini je »pastirska« navada zajemanja iz iste sklede ostala prisotna pri konzumiranju solat, pa naj gre za endivijo s česnom, paradižnik s kumarami ali modno grško solato.

Fej in fuj, bi rekli v kakšni bolj civilizirani družbi. Neki tujec je pisal o kulturnih vzorcih v Sloveniji: izpostavil je nevljudno navado, da Slovenci od gosta zahtevajo uporabo copat (no, prav mogoče je, da gospod v domačem gospodinjstvu ni bil zadolžen za čiščenje tal), pretiran strah pred preprihom in pa – fej, ogabno – da jedo solato iz iste sklede. Kaj takega se mu je zdelo popolnoma nemogoče, nekulturno, nehigienično. Dotični uporabnik kritiziranega kulturnega vzorca seveda najprej odreagira z nejevero, češ, kaj pa je tu po-

sebnega? Pa vendar kratki stiki različnih modelov vedno prikažejo tisto, kar je privajenim očem nevidno: namreč da so vsi kulturni vzorci poljubne konstrukcije, nikakor ne obvezni za vse. Kako so se počutili »barbari«, ko so jih Zahodnjaki prepričevali, naj ne skačejo goli naokrog? In zakaj Zahodnjaku ne pade niti na kraj pameti, da bi se v poletni vročini odpravil v službo v kopalkah, na morju pa včasih še te odloži brez pomisleka? Kadar obrnemo perspektivo, kot so jo nekoč kvaziafriški antropologi obrnili nasproti avstrijskim kulturnim vzorcem – in rezultat je bil eden najbolj poučnih dokumentarcev doslej, ki je sprožil neznanke zaloge grotesknega smeha na račun podalpskih »barbarov« – vedno zagledamo množico modelov, ki bi lahko bili popolnoma drugačni. Morda se muslimanu uporaba papirja na WC-ju zdi še mnogo bolj nehigienična kot se »nam« zdi raba – fej in fuj – roke in vode ...

No, pustimo zdaj te neprijetne misli in si za konec ogledimo še alternativni vzorec uživanja špagetov, ki v nekaterih podrobnostih daleč presega »pastirsko« uživanje žgancev. Tak vzorec se seveda lahko porodi predvsem v neobremenjenih študentskih glavah, v posebnih okoliščinah študentskega naselja, ali še natančneje – na študentskem žuru. V začetnih letih študija smo se sošolci in kolegi izjemno radi družili in potepali naokrog po raznih beznicah, koncertih in žurkah. Nema lokrat so se

te peripetije končevale v kakem ljubljanskem študentskem naselju. Nekega poznega večera ali ranega jutra, kakor vam drago, sva torej s sošolko pristala v enem od študentskih apartmajev na Gerbičevi, kjer smo vrgli tarok, z igrali na kitaro in spili kakšen piček.

Kot muhe na med gredo študenti vkup in kmalu nas je bilo v tesni kuhinji-ci lepo število. Dobro je znano, da so to ure, ko bi bilo za potrebe boljšega telesnega in duhovnega počutja nujno nekaj prigriznit. In naši gostitelji, ki jih naše nenapovedano ponočevanje ni kaj dosti motilo, so dobili briljantno zamisel: špageti! Seveda s klasično študentsko »low-budget« omako, česnom in pelati. Ampak kako nahraniti tako množico? No, tu smo spoznali še en kulturni vzorec skupnega prehranjevanja. Špagete pljusk v omako, zmešaj. Alo, karte, pire, pepelnike z mize, dajmo! Zaprepadeno gledamo, s kakšno natančnostjo možakar trikrat pobriše mizo – kaj mu vendar je, saj nismo na diplomatskem sprejemu? En, dva, tri in špageti v omaki so na mizi. Ne metaforično, zares. Streseni na mizo – brez sklede, brez krožnikov. Prav lepo so se razporedili po okrogli beli ploskvi. (Hu, še dobro, da smo imeli vsaj vilice.)

Morda ne boste verjeli, a tekli so kot še nikoli.

FOTO: BOŠTJAN PUČELJ

Kako berem moške revije

Barica Smole

Govorim v množini, pa v resnici preberem oz. prelistam (redno) samo eno, ker pač prihaja v hišo kot priloga dnevnika. Prav kakor jemljem v roke eno čisto žensko. Se razlikujeta? Pogledam nekaj zadnjih števil moškega čtiva: naslovnice povedo, da se. Ženska gola telesa, mnogokrat torzi, celo maska je na obrazu. Ženska kot objekt vseh glav (moške sanje?). Ženska z masko, zakrito identiteto. (Kje smo že brali o teh fantazmah? Ah, ne, saj je samo pust.). Z majhnimi dojkami in pobritimi dlakami? Ej, fotografi, a ste pedofili? Ali je to le nova estetika, ki vam jo je vsilila modna industrija? Na enakovrstni ženski reviji ni fotografij nagcev. Se ne spodobijo ali smo babnice preveč svetohlinske in bi nam bili sicer všeč, a bi vseeno protestirale? Potem križanka: nič posebnega. Nato vici. Menda nam (jim?) polepšajo dan. Razen enega, o stonogi, ki si je vso noč brisala čevlje pred vrati, se mi zdijo abotni. Večinoma se norčujejo iz blondink, Bosancev, Gorencev, policajev, lezbijk, homoseksualcev ... Menda take šale živijo med narodom. Polne ksenofobije, ra-

Moške revije se od ženskih ločijo po tem, da vzgajajo potrošnike; ženske namreč vzgajajo potrošnice.

sizma, mačizma. Povej mi, čemu se smeješ, in povem ti, kdo si. Haha! Pa intervjuji. S standardnimi vprašanji, za vse enaki. Kot da človeka določa znamka ure, vozila, televizije, hi-fija ... Včasih so odgovori duhoviti, vprašani za deset dolžin presegajo spraševalca(ko?). Ta ni podpisan(a). Ljudje se razlikujemo glede na standard, želje, rekreacijo, prebrano, gledano, popito ... Ne po tem, kaj delamo, kakšni možiki/ženske, ljudje smo. Modne strani: z moškimi oblačili, nemarno vrženimi ali nadeti na manekene, s samozavestno držo in odločnimi pogledi osvajalcev. Moških. Nikoli z otroki, z ženo. Samcev. Ki vedo, kaj je trendi. Dalje: popotovanja. Saj res, ta so zelo moška zadeva. Iti čim dlje, v čim bolj eksotičen kraj, doživeti čim več nenavadnih dogodivščin. Najbolje onkraj devetih morij in devetih voda. Da boš potem, ko boš trdo delal v zahtevni službi, imel od kod črpati moč. Benka Pulko (Res je hec, da je ženska leta; žensko bralstvo nazadnje ni izbralo ne kakšne umetnice ne mame naroda, ampak avanturistko! Dejstvo, ki bi moralo zaskrbeti tako državo kot Cerkev! Kateri fakulteti predlagati študije o Benki Pulko?) je samo izjema, ki potrjuje pravilo. Samotna, samotna jahalka, ženska, ki zna kot možiki, ki si upa, ki je boljša od njega. In naprej: za protitež še izlet doma, najbrž najbolj zaradi avtorja potopisov, ki zna koticke v naši prelepi deželi opisati tako, kot bi bili na daljni celine. Ali še bolje. Da bodo gospodje vedeli, kam iti za vikend, potem ko se bodo utrudili od potovanja v daljne dežele. Da bodo peljali na izlet po domovini žene, partnerice, dekleta, otroke, ki jih za časa dolgih potovanj, kamor že od Kolumba dalje odhajajo sami, puščajo doma. Izlet v

bližino kot tolažilna nagrada. Draga, utrujen sem od Andov, pojdiva na Gospodično. Pa šport in avtomobilizem. Oba čimbolj adrenalinska. Včasih še malo umetnosti. Za nivo. Aparati in pripomočki, ki jih fantje morajo imeti. Ne daj bog, da je zraven kakšen pralni stroj, tega Oni že ne potrebujejo. Kulinarika, ki je stvar užitka. Šport, tudi za užitek. In da si lahko fit. Za resno delo. Za naslednji užitek.

Se vam zdi kot kritika? Pa ni. Saj fantje najbrž vedo, kaj jim ti diskurzi prodajajo. Avtomobile, ure, obleke, turizem. Simbole. Imeti nekaj, kar drugi nimajo. Simbolno vrednost, s katero si bodo pridobili nek nov, »višji«, drug pomen. S katerim se bodo počutili drugače. S katerim bodo postali drugačni. Prodajajo jim užitek: nad lastnim telesom, obleko, nad jedmi, vozili, aparati, okrasjem ... Vzorce, ki ped za pedjo prodirajo v njihova življenja in jim narekujejo, kako naj ravnajo, živijo, mislijo. Prodajajo jim življenje samo. S pomensko strukturiranostjo besedil, člankov, uvodnikov, s fotografijami.

Moške revije se od ženskih razlikujejo v tem, da vzgajajo potrošnike; ženske namreč vzgajajo potrošnice. In v tem, da ženske revije vsaj včasih zajamejo širši krog ženskega življenja, moške pa gradijo bolj na individualistu, moškem, ki mu je ženska kvečjemu šopek na suknjiču, kot pravi v eni od pesmi v prozi Barbara Korun. Čudež bi bil, če bi se kdaj v moški reviji dalo prebrati, kakšno vlogo imajo očetje pri vzgoji sinov in hčera. Ne, četudi tovrstni nasveti obstajajo, jih je najti le drugje.

Niti za ped dlje od prejšnjih časov nismo. Naslovnice prodajajo revije ali izdelke. Uvodniki pogleda na to, kakšno naj bo življenje.

Samo da so nam prej drugače pripovedovali, kako naj živimo. Z drugačnimi sredstvi. Življenje naj bo takšno, kot je prikazano znotraj platnic. Če temu ni tako (in včasih, zlasti pri eni ženskih revij, ni), se pojavlja protislovje: deklarativno smo proti, na praktični ravni (beri: skozi vsebine, fotografije) pa ne. Vse je interes, ki se ga da prepoznati kot medij za komuniciranje trgovcev s potrošniki. Živite tako, da kupujete (se spomnite odlične Parkove naslovnice na to temo?).

Zato ne berem moških revij nič drugače kot ženskih: vse je oglaševanje, prijazen pogled, ki je usmerjen v moje oko in srce, zanima pa ga samo moja denarnica. Kajti denar je oblast! In obratno. Pa da ne bo pomote: uredniki, fotografi, novinarji, kolumnisti se samo preživljajo, lastniška struktura (zanimivo bi bilo videti, kako je z deležem žensk v njej) je tista, ki nam narekuje kaj, kako in zakaj. Diskurz oblasti nam pušča samo en kotichek za svobodo: da se odločimo, ali bomo take stvari brali ali ne.

Prepovedane droge v Sloveniji

Marko Vide

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pri nas še niso naredili splošne javne raziskave o uporabi prepovedanih drog med celotno populacijo. Tako so edini podatki, ki so na voljo, vzeti iz anket iz let 1994 in 1999. Raziskava iz leta 1999 je pokazala, da je 8,8% prebivalcev starejših od 18 let že imelo izku-

15 000 do 18 000 rednih uživalcev heroina, ki prevladujejo v večjih urbanih okoljih.

V vseh večjih mestih po državi je kljub prohibiciji na črnem trgu na voljo velika večina drog, ki so popularna tudi na drugih svetovnih trgih. Med njimi spadajo heroin, kokain, amfetamini, ekstazi, konoplja ipd. Manj-

zaradi prostega in učinkovitega dostopa do droge le-to tudi prodajajo naprej svojim prijateljem ali znancem. S tem si zagotovijo dodatni dohodkovni vir, ki pa večinoma ni edini. Zasvojenci so druga skupina, ki drogo prodajajo z namenom, da si zagotovijo sredstva za nakup naslednjega odmerka droge

balkanska pot, ki poteka tudi skozi Slovenijo.

Kokain prihaja predvsem iz Južne Amerike, kjer distribucijo kontrolirata dva glavna narko kartela, in sicer Medellín in Cali Cartels. Večina pošilk pristane v Španiji in Italiji, kjer so organizirani glavni evropski distribucijski cen-

FOTO: BOŠTJAN PUČELJ

šno z marihuano, 1,4% z ekstazijem, 2,3% z različnimi nepredpisanimi pomirjevali, ostale droge pa je že zaužilo manj kot 1% anketiranih. Ker je raziskava stara, lahko ob predhodnih trendih z veliko gotovostjo sklepamo, da se je število tistih, ki so že zaužili prepovedano drogo, zvišalo.

Najbolj popularna prepovedana droga je še vedno marihuana, ki je prisotna pri širokem sloju različnih generacij, najpogosteje pa jo, tako kot druge prepovedane droge, rekreativno uživajo predvsem mlajši od 30 let. Ekstazi je razširjen predvsem med obiskovalci prireditev elektronske glasbe, kjer se posamezniki največkrat srečujejo tudi z drugimi drogami, kot so kokain, amfetamini in heroin; zadnjega uporabljajo največkrat le rekreativno, kot odmik od poživil amfetaminskega tipa, med katere spada tudi ekstazi. Po nekaterih ocenah je v Sloveniji od

ša ponudba je le pri bolj eksotičnih drogah, kot so čarobne gobice, LSD in manj znane meskalin, 2CB, 2-CT-7 ipd.

Maloprodajne cene prepovedanih drog pri nas so razmeroma nizke, vendar nihajo in so odvisne od količine, mesta nakupa in poznavanja distributerja. Tabletki ekstazija je tako na voljo od 500 do 1000 sit, pivnik LSD stane od 1500 do 2500 sit, gram amfetamina od 1000 do 2000 sit, gram heroina od 8000 do 11 000 sit, gram kokaina od 14 000 do 16 000 sit, gram konoplje je od 400 do 1000 sit, gram čarobnih gobic pa dobite od 1000 do 2 000 sit.

Do teh substanc lahko pridete prek zelo široke in prepletene prodajne mreže. Večina uporabnikov dobi drogo prek prijateljev in znancev, ki so bolj ali manj redni uživalci, ali pa pri rednih preprodajalcih, pri čemer razlikujemo tri glavne tipe. Redni uživalci

in osnovno eksistenco. Tretjo skupino predstavljajo večji preprodajalci, ki droge praviloma sami ne uživajo in katerih glavni vir prihodka je ravno uvoz ter preprodaja prepovedanih drog. Končni uporabniki z njimi praviloma nimajo stikov.

Ponudba drog v državi je pestra tudi zaradi bližine oz. stičišča dveh glavnih evropskih prometnic prepovedanih drog, in sicer heroinske balkanske transportne poti in italijanskega centra za distribucijo kokaina v Evropo.

Pot heroina se začne v Afganistanu, kjer so največja gojišča opijskega maka – osnovnega vira heroina, se nadaljuje prek Bližnjega vzhoda in držav nekdanje Jugoslavije in naprej. Do pred kratkim je bila zaradi vojn pot prestavljena bolj severno, in sicer prek Madžarske in Češke, vendar se ob umiritvi razmer vnovič uveljavlja klasična

tri. Del pošilk ni usmerjen neposredno v Evropo, ampak zaradi varnostnih razlogov prej pristane in nadaljuje pot iz afriških držav. V Sloveniji ga zaradi sosednje meje večinoma uvozimo iz Italije.

Ekstazi, drugi amfetamini, ketamin in druge sintetične droge prihajajo k nam predvsem iz laboratorijev na Nizozemskem, v Belgiji in iz držav Vzhodne Evrope. Določen del je proizveden tudi doma, v manjših domačih laboratorijih. Večina LSD-ja je še vedno proizvedenega v ZDA in Kanadi.

Konoplja prihaja predvsem iz Albanije, bivših držav Jugoslavije (predvsem Bosne in Hercegovine), močnejše različice iz Nizozemske, čedalje večji del pa je vzgojen doma kot zaloga za lastno uporabo ali nadaljnjo preprodajo.

Uroš Ravbar Prva Slovenca z avtomobilom na poti okoli sveta

Marko Vide

Uroš Ravbar je po poklicu univerzitetni diplomirani ekonomist in nekdanji vodja prodaje v Krkinih Zdraviliščih. Popotnik, ki je prepotoval več kot 40 držav in avtor knjige *Študent na poti okoli sveta*, učitelj smučanja z mednarodno licenco, maratonec, kolesar, turni smučar, hribolazec in avanturist.

Pred kratkim je na klin obesil dobro plačano službo in se z ženo Kristino iz Novega mesta odpravil na **dveletno popotovanje okoli sveta**, na katerem bo prevozil več kot 110 000 kilometrov ter na poti skozi Evropo, Azijo, Avstralijo, Severno in Južno Ameriko ter Afriko obiskal več kot 50 držav. Kljub pomanjkanju časa in kronični utrujenosti, si je nekaj dni pred odhodom vzel čas za kratki e-intervju.

Uroš, kako in zakaj si pravzaprav začel potovati?

Zares sem začel potovati na začetku faksa. Najprej na štop po Sloveniji, potem pa je prišlo prvo pravo potovanje po Skandinaviji. In od takrat so šli vsi prihranki samo za potovanja.

Ko si odšel na prvo "pot okoli sveta", si bil še študent. Zdaj si na klin obesil redno zaposlitev. Kako meniš, da bo ta odločitev vplivala na tvojo nadaljnjo kariero?

Da v današnjem času pustiš redno službo, je zares nenavadno. Mislim, da v podjetju, kjer sem bil zaposlen, niso znali izkoristiti mojih potencialov. Sem človek, ki mu ustreza projektno delo. Odkar živim samo za projekt Ravbar Rally, ki je zares organizacijsko zahteven, so tudi rezultati izredni. Smešno je, da ljudje še vedno mislijo, da grem z ženo na dopust. Samo zamenjal sem delo ter vključil še svoj hobi, kar se mi zdi ključno za osebno zadovoljstvo.

Kako bi opisal razliko med "solo" potovanjem in potovanjem v družbi? Na prvi "poti okoli sveta" si namreč večino časa potoval sam, zdaj pa odhajata skupaj z ženo Kristino.

Vse ima svoje prednosti. Ko si sam, si bistveno bolj odprt, spoznaš več ljudi, imaš več stikov z domačini. Okrog tebe nihče ne zna slovensko, ljudje pa smo taki, da ne moremo brez pogovora. Tudi če se moramo pogovarjati z rokami. Na dolgi rok pa le prisegam na potovanje v dvoje. Glavna prednost je ta, da imaš nekoga, s katerim deliš vse lepe in slabe stvari. In se potem kasneje tega skupaj spominjaš. Je pa res, da je težko najti partnerja, s katerim se na daljšem potovanju zares dobro ujameš. Z ženo si želim dokazati, da je to mogoče.

Organizacija potovanja je zagotovo ogromen logističen zalogaj. Kaj je bila največja ovira, ki si jo moral pri tem premagati?

V zadnjem letu sem s trdo voljo in entuziazmom premagal toliko ovir, da si mi zdijo problemi, ki pretarajo povprečne ljudi, včasih kar smešni. Sem pa naravnano tako, da nikoli ne razmišljam o problemu, ampak samo o rešitvi. Mislim, da je bila zaenkrat največja ovira pridobitev ustreznega avtomobila, pa seveda vse birokratske ovire, ki so sledile. Najbrž naju čaka kar nekaj ovir na poti okoli sveta, ampak v zadnjih mesecih sem tolikokrat preklel slovensko birokracijo, da komaj čakam, da končno kreneva.

Če ne zapustiš obale, ne moreš odkriti novih oceanov. Vse je odvisno od tega, kako si kakšno stvar želiš. V zadnjem letu, ko sem šel skozi pekel, sem se nešteto vprašal, kaj mi je tega treba. Vem, da si bom čez čas govoril, kaj bi zamudil, če tega ne bi naredil.

Zakaj si se odločil, da se tokrat vnovič odpraviš na takšno potovanje? Nekateri popotniki vemo, da sčasoma postaneš od daljnih krajev na nek način kar odvisen. Je tudi pri tebi tako?

Začutil sem, da to moram narediti. Da je to moje poslanstvo. Žena je ravno diplomirala, otrok še nimava. Hkrati pa je bil to edini način, da se rešim togega sistema in se postavim na svoje noge. Kar se pa tiče odvisnosti, bi rekel, da gre za način življenja. Vsi smo po malem odvisniki. Sam sem odvisen od narave in njenih lepote pa od športa ...

Od vseh izkušenj, ki si jih na poti do zdaj imel, katero bi označil za najbolj pozitivno in katero za najmanj oz. najbolj negativno?

Najboljših izkušenj je toliko, da se težko izpostavim eno samo. Mogoče mi na potovanjih največ pomeni prijaznost domačinov, to, kar vedno bolj pogrešam pri Slovencih. Imel sem tudi nekaj slabih izkušenj, ki pa so se vedno končale srečno. Kakšen drug človek bi imel zaradi tega čisto po-kvarjen dopust. Odvisno je od tebe, kakšen človek si. Včasih si kar želim, da bi se na poti kaj zgodilo, samo da bi bila dobra zgodba.

Kaj je najbolj pomembna stvar, ki si jo na svojih potovanjih spoznal, in kako te je spremenila?

Spoznal sem, da se živi samo enkrat. Spoznal sem tudi, da je od nas samih odvisno, kakšno življenje bomo imeli.

Zakaj meniš, da bi morali ljudje na takšno potovanje? Zakaj si ne bi enostavno vzeli teden ali dveh plačanih počitnic?

Mislim, da si mora vsak izbrati počitnice po svoji meri. Če nekomu paše dva tedna ležanja na vroči plaži - tudi v redu. Je pa res, da potovanja bogatijo, gre za življenjske izkušnje. Tega ne učijo na fakultetah, to te nauči svet.

Kaj bi svetoval ljudem, ki si sicer želijo več podobnih dogodivščin v življenju, vendar ne najdejo časa ali pa se ne želijo odreči varnosti v obliki rednih služb, doma ipd.?

Če ne zapustiš obale, ne moreš odkriti novih oceanov. Vse je odvisno od tega, kako si kakšno stvar želiš. V zadnjem letu, ko sem šel skozi pekel, sem se nešteto vprašal, kaj mi je tega treba. Vem, da si bom čez čas govoril, kaj bi zamudil, če tega ne bi naredil. Rešitev se skriva v aktivnem življenju ter v družbi, ki te obdaja. Poiščejo naj se ljudje, ki imajo podobne želje, predvsem pa partnerja, ki jih pri tem podpira.

Če bi moral svojo "pot okoli sveta" skrajšati v en stavek, kateri stavek bi to bil?

Upam, da bom svojo pot okoli sveta strnil v knjigo, ki jo nameravam izdati ob prihodu domov. Mogoče bi si za konec izbral misel Thora Heyerdhala: »Meje? Nikoli jih nisem videl od blizu! Slišal pa sem, da obstajajo - v glavah nekaterih ljudi ...«

Maškarade

Beneška fantazija

Tina Ban

Z mestnih vogalov je odmevala glasba, meščani so se ustavljali in klepetali, zaplesali en ples tu, drugega tam, se ogreli z vinom. Karneval je ponujal nešteto fantazijskih priložnosti za flirt. Z masko je bilo mogoče prikriti nezvestobo, spodbujala je nezaželeno ljubezenske mešanice iz različnih socialnih razredov, starostnih skupin. Karneval je tudi transvestija: pojaviti se v drugi obleki z drugo osebnostjo. Vsak je lahko postal močnejši, bolj sproščen, bolj nor.

Že vse od leta 1980, torej skoraj četrto stoletje, Benečani intenzivno oživljajo svoj pustni karneval, zato ne čudi, da so Benetke, poleg Ria de Janeira, postale najbolj znano karnevalsko mesto na svetu. Beneški karneval ne slovi le po promenadi elegantnih mask, ampak je hkrati tudi eden najboljših evropskih festivalov ulične umetnosti z vrhunskimi predstavami, plesalci, cirkusanti itd. Kot da bi se hotelo karnevalskim ekscesom pridružiti tudi vreme, je letošnjo pustno soboto deževalo kot za stavo. Voda je bila povsod. Razlivala se je po dežnikih, ki so se prerivali v ozkih ulicah, pršela je iz kanalov, kjer je zavijal veter, in pljuskala v globokih lužah, ki se jim nikakor ni bilo mogoče izogniti. Poplave in visoke plime se sicer dogajajo v pozni jeseni, vendar nastopijo lahko tudi v drugih letnih časih. Mesto se je tokrat rešilo, ni pa preživel sobotni karneval. Zaradi dežja je bila odpovedana parada gondol po Canal Grande, demonski žonglerji na trgu San Angelo, cirkuska predstava na trgu San Polo, orientalski šov, indijski plesi ter recital erotične poezije. Namesto mask so mesto zavzele množice rumenih in rdečih pelerin, s katerimi so se turisti opremili že na parkirišču v Tronchetto. Med redkimi maskami, ki jih je bilo mogoče videti, je bilo verjetno še največ najetih statistik, ki jih mesto plačuje, da popestrijo pustno vzdušje. Ostale maškare so se mrzlemu naliwu raje izognile in ostale na suhem in toplem. Benečani, sploh tisti bolj premožni, imajo tako ali tako raje svoja lokalna praznovanja, ki so zaprta za turiste.

Tradicija beneških karnevalov je stara več kot osem stoletij. Benečani naj

bi jo uvedli l. 1162, ko so proslavljali svojo vojaško zmago proti oglejskemu patriarhu. Živino in prašiče, ki jih je patriarh plačal kot vojno odškodnino, so porabili za večdnevno javno pojedino in zabavo na osrednjem Markovem trgu. V času zabave je bilo dovoljeno tudi preoblačenje in maškarada. To naj bi meščane tako zabavalo, da so želeli nadaljevati tudi v prihodnje. Sprva je karneval trajal skoraj dva meseca - od 26. decembra do pepelnice srede. Zima v Benetkah takrat res ni bila dolgočasna. Z mestnih vogalov je odmevala glasba, meščani so se ustavljali in klepetali, zaplesali en ples tu, drugega tam, se ogreli z vinom ... Srce beneškega uličnega dogajanja so predstavljali potujoči magi in akrobati, ki so zaradi posla ali zabave z vseh koncev prihajali v mesto. Zaradi njih so karneval že zelo zgodaj (v sedemnajstem stoletju) začeli obiskovati prvi "turisti". Ker so si zamaskirani privoščili vsakršni eksces, so

začele mestne oblasti pustno maškarado urejati z vedno novimi zakoni. Nekateri so maskam prepovedali vstop v igralnice (da se ne bi izognile plačevanju davkov), drugi so prepovedovali nošenje mask nasprotnega spola (mnogi zapeljivci so se namreč na ta način pretihotali v ženske samostane ...). Karneval je ponujal nešteto fantazijskih priložnost za flirt. Z masko je bilo mogoče prikriti nezvestobo, spodbujala je nezaželene ljubezenske mešanice iz različnih socialnih razredov, starostnih skupin. Karneval je tudi transvestija: pojaviti se v drugi obleki z drugo osebnostjo. Vsak je lahko postal močnejši, bolj sproščen, bolj nor ... Karneval se je vsako leto začel s promenado mask po trgu Santo Stefano, imenovano *Liston delle Maschere*. Kasneje so jo prenesli na največji odprti prostor, na Trg sv. Marka. Karneval so skozi čas dopolnjevali z novimi, vedno bolj norimi domislicami. Med najbolj priljubljene karnevalske športe je v 17. in 18. stoletju spadal tek pred pobesnelim bikom, ki so ga vsak dan spustili v drugi četrti. Spustili so ga na ulice, tako kot v španski Pamploni, in se prepustili adrenalinskemu norenju. Srečanje z bikom v špranjasti beneški ulici je po vseh pravih pomenilo smrt in edino zagotovilo za preživetje je bil verjetno pravočasen skok v kanal.

Številne beneške maske so stoletja preživele v domišljiji in ritualih beneških meščanov. Danes, ko jih je mogoče kupiti ali si jih izposoditi v kateri od tisočih beneških trgovin, so seveda že mednarodna last. Mno-

ge boste slišali govoriti francosko, japonsko ali nemško. Čeprav so se v času spreminjale, so izdelovalci vendarle delali ene in iste figure in niso nikoli zares prekinili tradicijo. Današnje beneške maske so še vedno močno podobne tistim v 19. in 20. stoletju. Spremenili so se le materiali, več je svetlih in živobarvnih odtenkov, manj zlata in težkega žametja ... Med najbolj tipične maske spadajo:

Mattaccino - ki je veljal za eno najbolj objestnih in drznih mask. Tisti, ki so si nadeali njegovo podobo, so oblekli živopisno obleko in pernat klobuk, morali so se zabavati do jutra (*mattinate* - it. jutro). Sloveli so kot drzni zapeljivci. Pred hiše žensk, ki so jim hoteli izraziti svoje romantično povabilo, so metali jajca, napolnjena z rožno oz. parfumirano vodo. Kadar pa je šala postala divja, so z odisavljenimi jajci ciljali tudi v gledalce, moža oboževalke ali celo v samo damo.

Bauta je popolnoma bela in brezizrazna maska, ki pokriva obraz od čela do ust, tako da zamaskiranemu še omogoča normalno govorjenje in prehranjevanje. Gre za eno najbolj tipičnih beneških mask, ki je niso uporabljali le med karnevalom, ampak skozi vse leto, kadar so želeli skriti svojo identiteto. Tudi na sodobnih beneških karnevalih so maske bauta ene najbolj priljubljenih.

Gnaga je ženska maska, za katero se skrivajo moški.

Akrobati - med najpogostejšimi so maske na hoduljah, ki se še danes pogosto prestopajo po Benetkah. V preteklosti, ko so kanali občasno zmrzovali, so si natakili tudi drsalke.

Maska **uomo salvadego** predstavlja arhetip divjega človeka. Tradicionalno so se tako zamaskirani zavili v krzno, si glavo okrasili z listjem ali vejami, svojo divjost pa skušali pokazati s kričanjem, strašenjem in draženjem mimoidočih. Maska je primerljiva z današnjimi volkodlaki, jetiji itd.

Žal mestu - kadar v njem ni karnevala, biennale, filmskega ali plesnega festivala - ostane samo še sklicevanje na preteklost. Sodobne Benetke so čudovita zgodovinska kulisa, labirint brez Minotavra in brez Ariadne niti, kjer izgubljanje ni nič več kot samo prijetna turistična igrice. Benetke že dolgo več ne pripadajo Benečanom, v njih ni čuti njihovih vsakdanjih poti, navad ali razvad. Celotno v kavarnah, ki so dolgo imele pomembno vlogo v beneškem življenju, zlasti glede izmenjave mestnih novic, obrekovanje in klepet, da-

nes skoraj ni najti domačinov. Ne med gosti ne med zaposlenimi.

foto pu

Foto: Elvis Zagrljača

White fall

Ohranjamo vaše spomine

**FOTO
ASJA**

NOVO MESTO>

Glavni trg 15, tel. 07 / 39 35 500

Novi trg, tel. 07 / 39 35 510

Ljubljanska 22 - TPC Hedera, tel. 07 / 39 35 514

Podbevškova ulica 4 - Mercator Cikava, tel. 07 / 39 35 518

SEVNICA>

Trg svobode 9, tel. 07 / 81 63 540

KRSKO>

Cesta krških žrtev 141 - PC TA-BU, tel. 07 / 48 81 520

ZAGORJE OB SAVI>

Cesta zmage 34 - Tržnica pod uro, tel. 03 / 56 25 430

METLIKA>

Cesta XV. brigade 27a - novi TC Spar, tel. 07 / 36 91 530

www.foto-asja.si

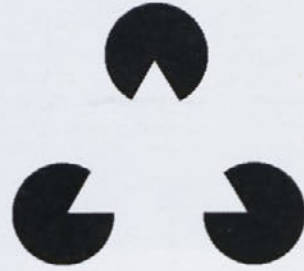
Optične iluzije in nemogoči predmeti

Aleksej Metelko

Za čute kot so vid, sluh, okus, voh in tip bi lahko rekli, da predstavljajo nekakšen most med možgani in svetom, v katerem živimo, saj so to tisti posredniki, ki nam omogočajo zaznavanje oz. percepcijo. Kar se tiče vidnega zaznavanja, to poenostavljeno povedano poteka tako, da svetlobni žarek skozi zenico vstopi v oko, kjer ga leča usmeri na zadnji del očesa, torej na mrežnico. Leča ima vlogo spreminjanja oblike tako, da je slika objekta, ki ga gledamo, kolikor je le mogoče jasna. Ko svetlobni žarki padejo na čutilne celice, ki sestavljajo mrežnico, povzročijo električne impulze, ki jih nato očesni živec prenese do možganov. Pri optičnih iluzijah in nemogočih predmetih pa gre za to, da so naši možgani pretentani. To lahko dosežemo s skrbno načrtovanimi risbicami, z igranjem s perspektivo, s pomanjkljivimi slikami in izrabljanjem dejstva, da možgani informacij ne dojemajo zgolj pasivno, temveč tudi tako, da določene informacije interpretirajo in jih skušajo osmisлити po svoje.

Pri optičnih iluzijah in nemogočih predmetih pa gre za to, da so naši možgani pretentani. To lahko dosežemo s skrbno načrtovanimi risbicami, z igranjem s perspektivo, s pomanjkljivimi slikami in izrabljanjem dejstva, da možgani informacij ne dojemajo zgolj pasivno, temveč tudi tako, da določene informacije interpretirajo in jih skušajo osmisлити po svoje.

Možgani ustvarijo domnevo o prisotnosti določenega predmeta ali površine in robov. Na **sliki 3** zaznamo bel trikotnik, ki prekriva črne kroge, čeprav tega sploh ni tam. Možgani ga naredijo sami.

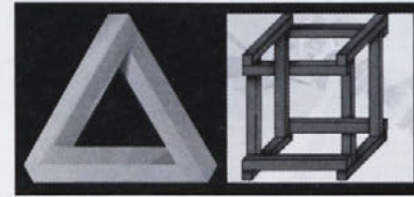

Nemogoče zaznave

Gre za nemogoče like in predmete. Objekte lahko upodobimo v 2-dimenzionalnem prostoru, nikakor pa ne morejo obstajati v 3-dimenzionalnem. Za očeta nemogočih predmetov lahko brez pomisleka imenujemo švedskega slikarja in umetnostnega zgodovinarja Oscarja Reutervarda, ki je leta 1934 z razstavo *Opus 1* predstavil nekaj do tedaj nezamisljivih nemogočih predmetov. Nekaj prekrasnih del s tega področja pa je ustvaril tudi nizozemski umetnik M.C. Escher. Na **sliki**

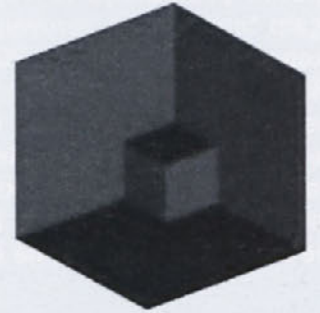
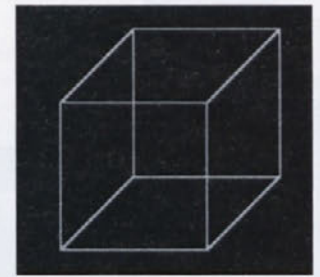
4 lahko vidimo stopnice, po katerih se lahko vzpenjamo v nedogled, kar je v realnosti seveda nemogoče. Naši možgani so prevarani.

Če pri **sliki 5** pogledamo vsak kot trikotnik posebej, vidimo, da gre za čisto normalen trikotnik, paradoks nastane, ko pogledamo trikotnik kot celoto. Tedaj vidimo, da tak trikotnik nikakor ne more obstajati v realnosti. Isto velja za nemogočo kocko.

Dvournne zaznave

Dvournne zaznave nastanejo, ko možgani nimajo dovolj informacij in preskakujejo iz ene možnosti na drugo. Čudovit primer dvournne zaznave je Neckerjeva kocka na **sliki 6**. Ko jo nekaj časa opazujemo, ugotovimo, da se tisto, kar gledamo, spreminja. Zdaj vidimo kocko obrnjeno v eno smer, malo zatem zagledamo kocko obrnjeno v drugo smer. Tista stran, za katero je izgledalo, da je spredaj, je zdaj zadaj. In obratno. Pojav spre-

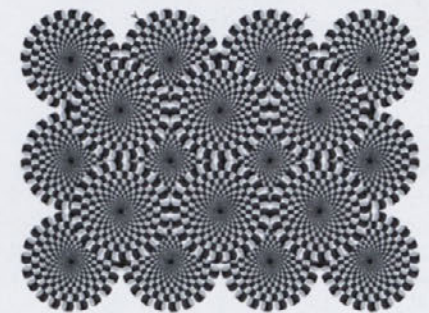

minjanja ni zavestno nadzorovan, pri gledanju nezavedno ugibamo oz. domnevamo, kaj vidimo. Zdaj to, zdaj ono. Še osupljivejši je primer na **sliki 7**. Kaj vidite? Majhno kocko v kotu sobe, majhno kocko, pritrjeno z zunanje strani bloka ali velik blok s kockasto luknjo v enem voglu? Čudovit primer dvournnosti lahko opazimo tudi na **sliki 8**. Kaj vidite, glavo starejšega moškega z brado ali dva objemajoča zaljubljenca, ki se poljubljata pod obokom iz trte?

Iluzije premikanja

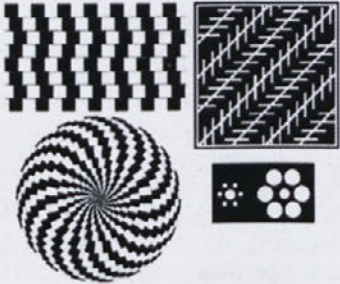
Najbolj atraktivne pa so iluzije premikanja, ki so sestavljene iz raznih vzorcev in barvnih kontrastov ter povzročijo iluzijo premikanja. Spretno razporejeni vzorci in barvni kontrasti so zelo pomembni pri tej vrsti optičnih iluzij, zato je tudi na **sliki 9** premikanje malce težje opazno, ker jo lahko reproducirimo zgolj v črno-beli tehniki. V barvnem originalu pa je nadvse osupljiva.

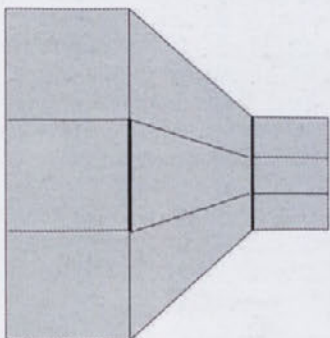
Kdor se je navdihnili za gledanje, preučevanje ali celo risanje optičnih iluzij in nemogočih predmetov, lahko na internetu najde obilo koristnih informacij. Obstajajo tudi strani, kjer lahko svoje slike tudi objavite. Želim vam obilo užitka ob ustvarjanju in predvsem veliko kreativnosti ...

Popačene zaznave

Nastanejo kot posledica napak v fiziološkem sporočanju podatkov. Največkrat gre za zmotno videnje o velikosti, razdaljah, obliki in ukrivljenosti.

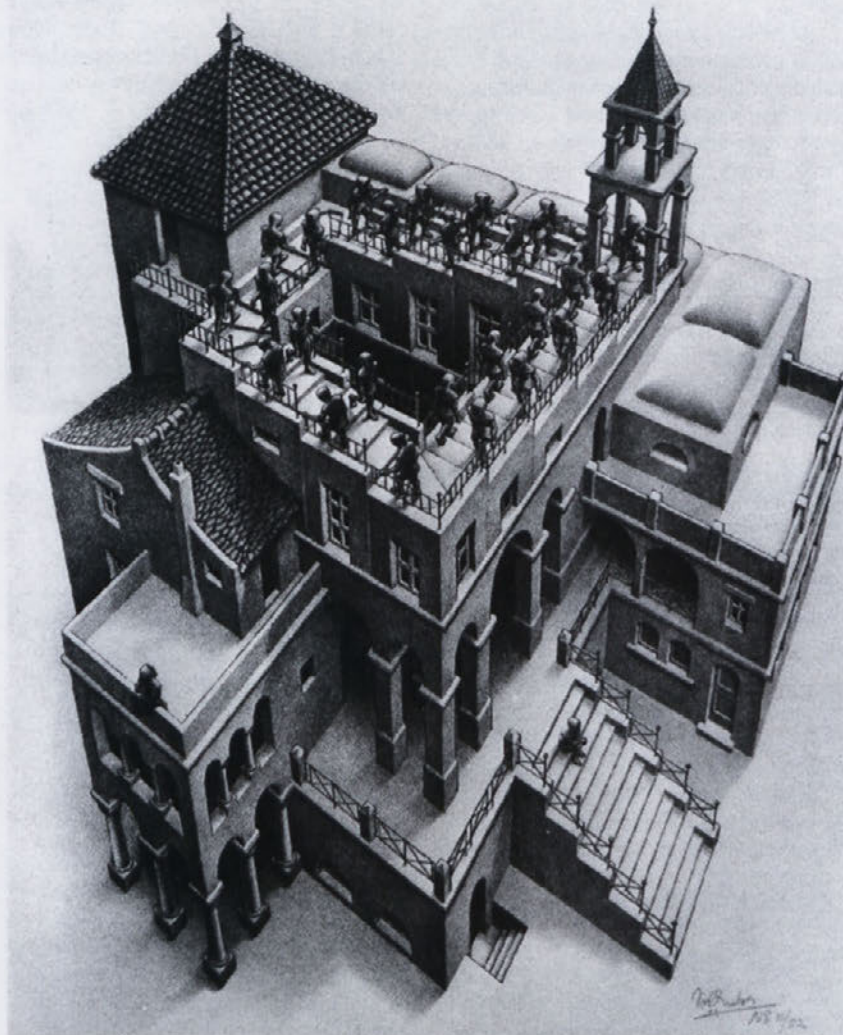

Slika 1: Črte pri zgornjih dveh slikah so vzporedne, male črtice in neenakomerno porazdeljeni črni in beli kvadrati sliko popačijo. Na spodnji levi sliki vidimo spiralo, vendar v resnici ni spiralo, temveč gre za sliko, sestavljeno iz popolnih krogov. Pri spodnji desni sliki pa se zdi, da je levi notranji krog večji od desnega notranjega, kar ni res, saj sta povsem enake velikosti. Prav tako so naši možgani pretentani pri **sliki 2**, ko se nam zdi, da je desna odebeljena vertikalna črta daljša kot leva.

Izmišljene zaznave

V to kategorijo sodijo razne površine, ki jih različno vidimo, a sploh ne obstajajo.

Trenutna prohibicija in vojna proti drogam temeljita na verovanjih, ki so jih konec 19. in v začetku 20. stoletja razširila prohibicionistična gibanja. Danes so tako trdno vtkana v družbeno zavest, da se ima napad na te ideje za napad na same ustanove, ki te ideje branijo, tj. na oblast, zakon, izobraževalne in verske ustanove, na družino.

Prepovedane droge »Hrana bogov«

Marko Vide

3.6 Tedaj je žena videla, da je drevo dobro za jed, očem prijetno za pogled in daje to drevo železi, ker daje spoznanje. Vzela je torej od njegovega sadu in jedla ter dala tudi svojemu možu, ki je bil z njo, in je jedel. In odprle so se obema očmi in sta spoznala, da sta naga; zato sta si sešila smokvine liste in si naredila krila.

3.22 Potem je rekel Gospod Bog: »Glej, človek je postal kakor eden izmed nas, ker pozna dobro in hudo. Da zdaj le ne stegne svoje roke ter ne vzame tudi od drevesa življenja, da bi jedel in živel vekomaj!« (Prva Mojzsova knjiga, Genesis, Sveto pismo Stare zaveze)

Drevo spoznanja

Prazgodovinski človek je svojo dieto oblikoval po načelu pokušanja. Ob raziskovanju svojega terena in iskanju hrane je bilo vsako srečanje z novo vrsto hrane, drogo ali začimbo povezano s tveganjem, ki se je v najslabšem primeru končalo s smrtjo. Strategija zgodnjih človeških primatov je bila zato zaužitje vsega, kar je izgledalo užitno, in izbruhanje vsega, kar se je kasneje izkazalo za neužitno. Rastline, insekti in živali, ki so se izkazali za užitne, so postali del vsakodnevne diete.

Ob pokušanju in iskanju novih virov hrane je bilo neizogibno, da se je zgodnji človek srečal s substancami, ki so z vplivanjem na njegov centralni živčni sistem spremenile način dojemanja sveta in povzročila avdivizualne halucinacije ter različne oblike mističnih doživetij, v katerih najdemo anjele in demone, bogove in preminule, vrata nebes in pekla.

Kot so to argumentirali nekateri evolucijski teoretiki, prvotni religija, zgodovina, umetnost, filozofija in želja po odkrivanju obzorij ter celo sam razvoj človeškega intelekta izvirajo prav iz teh prvih, s pomočjo halucinogenih substanc sproženih doživetij. Ideja, da človekova kultura, miselnost in religija izvirajo

in temeljijo na zgodnjih uživanjih danes prepovedanih drog oziroma na drogiranju naših prednikov, je za večino grozljiva in nesprejemljiva možnost, kar pa v današnji zahodni od narave in samega bistva človeka odtujeni družbi niti ni tako presenetljivo.

Dejstvo je, da vsaka hrana in droga vplivata na človekovo počutje. Nekatere vrste hrane nas naredijo vesele, druge zaspane, tretje budne. Droge so le ena izmed substanc, ki so vsakdanji del naše diete. Pa naj gre pri tem za sprejemljive droge, kot so alkohol, tobak, sladkor, čaj, kava in čokolada, ali prepovedane, kot so konoplja, ekstazi, heroin, kokain in psilocibin.

Prepovedana doživetja

Da bi globlje razumeli, kaj vleče človeška bitja v uživanje in doživljanje izkušenj, ki jih nudijo prepovedane droge, se je treba pogledati ne samo v učinke teh substanc, ampak v bistvo same izkušnje. V ta namen si oglejmo povzetke opisov doživetij nekaterih posameznikov po zaužitju nekaterih bolj znanih in popularnih prepovedanih drog.

Konoplja

»Občutek sreče je počasi preplaval moje telo. In takrat sem si rekla, zdaj se pa dogaja! Zadeta sem! Ne morem verjeti, da sem zadeta! In potem ... kar naenkrat sem bruhnila v nenadzorovan krah. Mudilo se mi je na stranišče, in to zelo! Ker se nikakor nisem mogla premakniti, sem začela divje kričati: »Na stranišče moram!« Prijateljica me je zvlekla do stranišča, vendar sem tam kar stala in se sama sebi divje krohotala – drugega nisem bila zmožna.« -Lisa

Ekstazi (MDMA)

»Neverjeten občutek energije in toplote je stekel skozi moje telo. Bil je tako brutalno

intenzivno, da nekaj minut nisem počel ničesar drugega, kot vdihaval in izdihaval diha in neverjetni ekstazi. Beseda, ki ne bi mogla bolje opisati tistega, kar sem takrat doživljal. Na ustih sem držal takšen nasmeh, kot ga nisem že leta. In objemanje! Objemanje ljudi okrog mene je bila čudovita, navdušujoča izkušnja. In to vam pravim jaz, človek, ki sem po naravi zadržan in ne maram človeške bližine!« -FF

Heroin

»Ko sem vbrizgal svojo dozo, sem minuto ali dve doživljal neverjetno intenziven naval, občutek sem imel, kot da mi bo razneslo glavo, ali kot da se cel svet trga na koščke. Sledil je občutek prijetnega ugodja, toplote in popolne sprostitve. Občutek heroina je tak kot ob sončnih dnevih, ko se dvigneš iz hladne vode in pustiš soncu, da te popolnoma posuši. Kot da bi se iz sprehoda po mrzlem zimskem dnevu vrnil v toplino doma in zavlekel pod toplo odejo ... In še boljše! Je kot prijeten občutek po orgazmu, ampak še boljše. Nič te ne briga. Ni navdušenja, je le prijeten občutek nič.« -Travis

LSD

»Bil sem na božjem igrišču. Vse kar sem videl ... milijone oči, oči mrtvih in vseh duš, ki niso več del človeštva. Vsaj ne v resničnosti, ki jo poznamo. Mislim, da se je Bog tisto noč odločil, da mi pokaže tisto, po čemer sem hrepenel: »Tukaj imaš del tistega, kar si hotel videti.« Bil sem aroganten in neumen, da sem vzel toliko LSD-ja in vdrl v svet, v katerem nimam kaj iskati. Vse strašne in grozljive stvari, ki sem jih videl, ker sem se igral na Božjem dvorišču. Ni mi bilo namenjeno razumeti vsega tega, zato tudi ne doživljamo teh stvari brez LSD-ja. Ampak Bog mi je dopustil in zdaj sem pred njim in LSD-jem ponižen.«

Ozadje prohibicije

Ta stvari in doživetja naša sodobna družba prepoveduje. Kot vse družbe tudi naša določa, katere snovi bodo blagoslovljene, čašćene in tolerirane in katere bodo izobčene, prepovedane in obsojane. Trenutna prohibicija in vojna proti drogam temelji na verovanjih, ki so jih konec 19. in v začetku 20.

stoletja razširila prohibicionistična gibanja. Danes so tako trdno vtkana v družbeno zavest, da se ima napad na te ideje za napad na same ustanove, ki te ideje branijo, tj. na oblast, zakon, izobraževalne in verske ustanove, na družino.

Te ideje prepovedane droge povezujejo z osovraženimi in marginaliziranimi podskupinami, največjimi družbenimi problemi, kot so kriminal, revščina in bolezni, pokvarjenost in upornišvo mladine ipd.

Dejstvo pa ostaja, da socialni in drugi problemi, ki jih povzroča droga, niso dejanski razlog za njeno prohibicijo. Zahodne družbe tako ironično sprejemajo eno izmed najbolj nasilnih in destruktivnih znanih drog – alkohol, z vsemi socialnimi in družbenimi posledicami, ki jih zloraba te droge prinaša, ter agresivno zavračajo in kaznujejo uporabo veliko bolj nedolžnih substanc, katerih najbolj tipičen primer je konoplja, in to kljub temu, da ob tisočletni zgodovini uporabi konoplje ni zabeležen en sam primer smrti. Nasprotno je samo v Sloveniji v letu 2001 zaradi alkohola oz. njegovih posledic umrlo 547 ljudi (zaradi vseh ostalih prepovedanih drog v istem letu 42 ljudi).

Družba je v preteklosti in tudi danes sprejemala drogo na podlagi vpliva, ki ga ima na celotno družbeno skupino; družba zavrača droge, ki spodbujajo temelje splošno sprejetih načel in resnic v družbi. Alkohol, kofein in nikotin so sprejemljivi, ker so doživetja ob zaužitju družbeno sprejemljiva. Nasprotno pa droge, kjer ima njihovo uživanje za posledico doživetje empatije, mističnih izkušenj, potovanje po drugih svetovih in pogovori z božanstvi, niso del klasične ideje (post)kapitalistične in (post)krščanske družbene ureditve.

Legalizacija

Teh doživetij in idej se moderna družba boji. Ko so v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja na novo odkrite halucinogene droge, kot sta npr. LSD in psilocibin zavzela osrednje mesto med hipijskim gibanjem, so med mladimi zavladale nove oblike miselnosti in upornišva, uperjene proti starim načinom delovanja in ureditvi družbe. Ob zatonu gibanja so oblasti poskrbele, da so vse do tedaj znane halucinogene droge ter njim sorodne substance uvrstili na prepovedane liste ter hkrati razglasile svetovno vojno proti drogam.

Strah pred epidemijo svetovnih razsežnosti ob morebitni legalizaciji zdaj prepovedanih drog je večinoma neutemeljen. Poglejmo si primer že omenjenega alkohola. V zahodnih državah od 70 do 80 odstotkov ljudi uporablja alkohol, stopnja zlorabe pa se giblje pod 10 odstotki. Droga je prosto dosegljiva večini odraslih in je vpeta v njihov način življenja. V drogi in njenih učinkih uživajo, hkrati pa živijo produktivno življenje. Isto velja za večino uživalcev prepovedanih drog, le da so zaradi prohibicije izpostavljeni kriminalu in kršenju zakonov. Le peščica je tistih, tako kot pri alkoholu, ki prepovedane droge resnično zlorabljajo. Tega problema pa ni mogoče rešiti s prepovedmi, tako kot pri vse strožji alkoholni zakonodaji, ampak z ozaveščenjem, izobraževanjem in s spodbujanjem odgovornega ravnanja s temi substancami. Če ne prej, takrat ko bo enkrat zbran pogum in bo človeku dovoljeno, da si po demokratičnih načelih sam izbira, katere droge bo vnesel v svoje telo in zakaj.

Viri in povzetki:
O.T. Oss & O.N. Oeric: Psilocybin
Terence McKenna: Food of the Gods
Vaults of Erowid: <http://www.erowid.org>
Schaffer Library of Drug Policy:
<http://www.druglibrary.org>

Ivanka Mestnik: Grenki kruh

zgodovinski roman

založba Mondena, 2003, 7350 sit

Matjaž Brulc

Okoli sredice Grenkega kruha je sicer nekoliko zapečenih drobtin moraliziranja, a ne glede na to - roman si bo znal poiskati svojo nadvse hvaležno publiko.

S pisateljico Ivanko Mestnik (1934) se prvič srečamo v devetdesetih, ko poleg več knjig za otroke napiše tudi nekaj del za odrasle. Zbirki kratkih zgodb *Korak s poti* sledita dva romana: *Vikend sredi vasi* ter *Domačija na sončni jasi*, nato pa še njeno najbolj obsežno delo, konec lanskega leta izdan zgodovinski roman z naslovom *Grenki kruh*. Rdeča nit njenega proznega opusa je podeželsko življenje rodne Suhe krajine. Pisateljica se na svojski način loteva popisovanja usod malega, na zemljo vezanega človeka, pri čemer njeno zadnje delo ni nobena izjema.

Dogajanje v romanu *Grenki kruh* je postavljeno na bregove reke Krke, natančneje na Dvor in v okoliške vasi, kjer v časovnem okviru dobrih dveh stoletij spremljamo rodbino Podbregar. Roman je razdeljen na dva dela, v prvem je romaneskno dogajanje strjeno okrog železarne, ki jo na Dvoru 1794 ustanovijo knezi Auerspergerji, ki s tem v dolino Krke vpeljejo nove ekonomske in socialne razmere; odvisnost tlačanov od zemlje se zdaj umakne meznemu delu. Mestnikovi uspe na tej točki na zanimiv in poučen način zajeti tehnično zgodovino ene največjih železarn na Kranjskem, in to obenem spretno preplesti z življenjskimi potmi delavcev in gospodarjev. S propadom železarne leta 1891 se začne drugi del romana, kjer se Suhokranjci vnovič srečajo z neusmiljeno revščino, propadli domači kapitalizem pa zamenjajo za tistega v Ameriki, kamor v velikem številu emigrirajo. Sledita obe svetovni vojni, nato pa na koncu drugega poglavja vznik Jugoslavije, s katero Mestnikova opravi zelo na hitro. V epilogu, kjer se preselimo v leto slovenske osamosvojitvene vojne, najde Lina Podbregar po ameriških desetletjih v domači dolini končno svoj mir in ljubezen, v zaključku pa z »*zaupanjem gleda v bodočnost svojega rodu, ki ga je tako ljubila*«.

Začetek romana uvaja lik Matije Podbregarja, ki mu avtorica namenja veliko pisateljske energije. S tem izriše trden in prepričljiv lik. Ko pa se bralec srečuje z njegovim vedno številnejšim potomstvom, je zaradi razpršene pozornosti tovrstnih poudarkov vedno manj - na mesto osrednjega protagonista stopa zapleten sorodstveni kolektiv, kjer bralec kljub priloženemu družinskemu drevesu Podbregarjev vedno težje sledi številnim osebam (čemu se je pri pisanju rodbinskih kronik vsekakor težko izogniti). A roman ostaja vseskozi tekoče berljiv; to omogočata dialogična gradnja ter skrajno preprost in jasen jezik melanholično navdanega vsevednega pripovedovalca. V *Grenkem kruhu* se kljub številnim nesrečam, ki grenijo življenja Podbregarjev, kaže brezkompromisna vera v človeško dobroto in življenjsko energijo, ki je s svojo vitalnostjo sposobna premagovati vse prepreke. Podrobni opisi ljudskih običajev in navad govorijo o avtoricinem dobrem poznavanju tamkajšnjega življenja in zgodovinskega okvira in tudi o njenemu iskrenemu čutu za socialno tematiko. A če že pravijo, da se zgodovina ponavlja, velja to še toliko bolj za usodo Podbregarjev - protagonisti iz generacije v generacijo krožijo v podobnih bivanjskih vzorcih, kar romaneskno dogajanje kljub spremenljivim zgodovinskim okoliščinam nemalokrat potegne v precej predvidljive vode.

V romanu se skrivata pridih nostalgije po tistih trdih, težkih časih in patriotsko navdušenje nad poosamosvojitvenim obdobjem; med vrsticami je moč začuti težnjo po potrjevanju slovenske identitete v podeželski »domačijini«, obenem pa še vračanje h koreninam in k temeljnim vrednotam, kar v slovenski literaturi vsekakor ni nov pojav (tu omenimo le Brečo Smolnikar). Okoli sredice *Grenkega kruha* je tako moč okusiti nekoliko zapečenih drobtin moraliziranja, a ne glede na to - roman in druga dela Ivankine Mestnik si bodo znali poiskati svojo nadvse hvaležno publiko.

Majda Hrženjak et al.: Njena (re)kreacija: ženske revije v Sloveniji

Mirovni inštitut, Ljubljana 2002

Barica Smole

Raziskovalke Majda Hrženjak, Ksenija H. Vidmar, Zalka Drglin, Valerija Vendramin, Jerca Legan in Urša Skumavc so se v knjigi *Njena (re)kreacija* spopadle s fenomenom ženskih revij.

Ženske revije vse po vrsti gojijo takšno ali drugačno kulturo ženskosti. Na prvi pogled ponujajo podobo (vsaj) dveh tipov žensk: tisto, ki je tako ali drugače lahko izpolnjena le ob možu, domu in družini, ter individualistke. Druga razdelitev revij je na ravni ciljne publike glede na gmotno stanje. Ponujajo tehnike ženskega bivanja v današnjem svetu. Spolna identiteta je temelj vsake družbene organizacije, zato so v njej zelo pomembna razmerja spola, ker ta pomenijo tudi razmerja moči.

Razprava Biopolitika teles v ženskih revijah temelji na Foucaultovi povezavi telesa, diskurza, oblasti in subjekta. V analizi tiskanih oglasov za izdelke za nego in dekoriranje ženskega telesa avtorica žensko prepozna kot sredstvo in cilj oglaševanja, vendar to predpostavlja moški, nadzorujoč pogled. Zanimivo je prepoznavanje reklamiranja kot totemizma. V središču reklam za ženske je žensko telo, kar kaže na tradicionalno delitev žensko/moško kot telesno/duhovno. Gre za discipliniranje ženskega telesa, disciplina pa vedno že pomeni oblast. Ta je toliko bolj nevarna, ker je nevidna in ker ne gre več za podrejenost oblastnim razmerjem, ampak za samonadzor in samoregulacijo, kar je najbolj prefinjena oblika oblastnega mehanizma.

Naša žena in podoba matere: navzkrižja in nasprotja 1991 - 2001 analizira to revijo kot zanimivost, skozi katero odsevajo družbene spremembe. Ker ima Naša žena v našem prostoru zaradi tradicije poseben pomen, ponuja zanimiv pogled na redefiniranje položaja ženske v družini in družbi. Od osamosvojitve je lik matere v reviji izgubil prevlado, ženska je iz družinskega kroga stopila v javno sfero. Pri tem pa je še vedno mati, družinska harmonija ni z ničemer ogrožena, trpi edino gospodinjstvo, ki se nedotaknjeno ohranja samo na podeželju. Materinstvo postaja vodeni projekt, na čelu katerega je strokovnjak, tako rekoč od spočetja, rojstva, dojenja itd. Biti mati pomeni biti nekdo, ki pozna večšine, ki se strokovno izpopolnjuje, ki je sistematičen in se natančno opazuje. Slika matere kot osrednje podobe v Naši ženi je kontradiktorna: je oseba, ki živi lastno življenje in pri tem zmoro dovolj energije za dom in družino. Ženska podoba iz Naše žene v tranzicijskem času v resnici objublja, da je prehod med poklicnim in družinskim neboleč.

Message received - women re-play (Materinstvo, tehnologija in medicina - usodna razmerja) ponuja zanimiv pogled na procese medikalizacije (proces, s katerimi se običajni življenjski dogodki in okoliščine, npr. nosečnost, porod preoblikujejo v medicinske probleme). Gre seveda za razmerja med nadzorom in skrbjo, avtonomijo žensk in raznimi regulativni materinstva. Skozi analizo člankov v reviji *Moj malček* se razkriva, kako razširjena je medikalizacija in s tem povzdigovanje medicine kot avtoritete tudi na povsem nemedicinskih področjih, npr. vzgoji. (V reviji npr. o vzgojnih težavah pišejo tudi zdravniki in zdravnice, pri čemer gre v mnogočem za disciplinske prakse). Revija tudi ne izprašuje prakse in ne goji kritične misli do postopkov med nosečnostjo, porodom in po njem (npr. o usmeritvi slovenskih porodničnic o dojenju, prerezu presredka, načinu prevladujočega poroda na hrbtu ...). Tu gre tudi za človekove pravice, pravice žensk pri izbiri načinov poroda, v reviji pa izstopajo besedila, ki ne vzbujajo dvoma o uveljavljeni praksi. V reviji prevladujoči model (po-

gosto idealizirane) nuklearne družine se kaže v vseh vrstah tem. Zdravje se prikazuje kot potrošniška dobrina ("popolni otrok", ki je rezultat sodobnega razvoja, poudarka na otroku kot proizvodu, ki ga je mogoče zagotoviti z uporabo novih tehnologij). Le redko so omenjeni drugi tipi družin in sobivanja otrok in odraslih. Materinstvo je čudovita ženska izkušnja, "projekt" in tisto, kar se v vsem zanaša na medicinsko stroko in otroka postavlja v središče.

Primer kulture ženskosti: "Cosmo na delu" obravnava problem "ženskega čtiva" in feminizma, užitka, želja in sanj. Žensko občinstvo še vedno sprejema tradicionalno podobo ženskosti, feminizem pa se je (pogojno) skozi te revije uveljavljal samo skozi izbiro tem in ne po ženskem občinstvu. Pomemben segment te raziskave so vloga in podoba ženske in odnosi med spoloma. Vzorci iz revij oblikujejo žensko tako, da bo všeč komu, da bo ljubljena in srečna. Temeljno protislovje tovrstnih revij je v tem, da pogosto deklarativno kritizirajo lepotni mit, vendar ga kljub temu obnavljajo in ohranjajo... Ženske v *Cosmo* so obravnavane stereotipno, prostora za različnost je malo, podoba ženske je iluzorna in nagovarja ženske užitke in želje.

Razprava *Ženske revije kot oglaševalski medij* skozi obravnavo koncepta ženskih revij, ugotavljanjem meje med oglaševalskim in uredniškim - novinarskimi vsebinami razkriva problematiko odvisnosti ženskih revij od lastniških in kapitalističnih oziroma oglaševalskih interesov in trendov. Ugotavlja, da so ženske revije vedno bolj tržno usmerjene in komercializirane in oblikujejo bralko predvsem kot potrošnico z mehanizmi prikritega oglaševanja kot so naslovnica, uredniški uvodniki in napotki, svetovalne rubrike in reportažni članki. Na tak način se vzorci prenašajo iz revij v vsakdanje ravnanje, življenje in mišljenje. Avtorica je pod drobnogled vzela Jano in Modno Jano. V uredniški politiki prepoznavna medija za komuniciranje trgovcev s potencialnimi potrošnicami, skozi oglase pa dve največji industriji: kozmetično oz. farmacevtsko in prehrabeno. Reklama navaja k potrošnji in z vzbujanjem strahov in specifično retoriko oblikuje potrebe, vizije in vedenje.

Prezentacija mode v ženskih revijah raziskuje predvsem tisto zakonitost današnje družbe, ki temelji na podobi in ne na vsebini, na potrošnji želja in ne na potrošnji nujnosti. Moda (pod drobnogled je vzeti 6 slovenskih revij) naj bi sporočala etično in politično prepričanje, življenjski stil, identiteto, ekonomski in družbeni položaj ter vse, kar tvori osebnost in njeno umestitev v družbo. Moda odraža in narekuje kulturo oblačenja in vedenjske vzorce. Ženska v modi je erotični objekt, pasivna in opazovana. Problematična je politika androginega telesa, telesa iz predpubertete, kot da bi se skušala izbrisati njegova ženska vloga. Ob tem se vzpostavljajo ideali, ob katerih se rojeva diskriminacija tistih, ki jih ne dosegajo.

Ženske se podrejajo proizvodom množične kulture, te pa ni mogoče kar tako zavrniti. Treba jo je analizirati, da bi jo pojasnili in razumeli, ker se samo tako lahko ustvari uvid v družbene mehanizme, ki vedno bolj postajajo mehanizmi kapitala. Samo upati je, da bo knjigo *Ženska (re)kreacija* prebralo čimveč žensk; tudi tistih, ki ženske revije berejo kot *Easily to Put Down* (forma ženskih revij, ki omogoča nezahtevno branje, s katerimi si bralka poišče oddih in med opravljanjem vsakdanjih opravil pridobi psihološko podporo).

Hladni vrh

R: Anthony Minghella, i: Nicole Kidman, Jude Law

Tomaž Javornik

Film, posnet po istoi- mskem romanu Charle- sa Frasierja o državljanski vojni v Ameriki in o ljube- zenski zgodbi, ki vzplamti v Severni Karolini, je režiral oskarjevec **Anthony Minghella** (režiral je tudi Angleškega pacienta in film Nadarjeni gospod Ripley). Glavni vlogi pripada- ta Nicole Kidman in Jude

Lawu, potem ko je Tom Cruise vlogo zavrnil s spoznanjem, da raje ne bi delal v bližini svoje bivše žene, in je šel raje med samu- raje.

Zgodba se začne na bojišču, kjer Severnjaki padejo v lastno past (kdor drugemu jamo koplje ...) in jih Južnjaki postrelijo brez mišti. Vojni prizori so zelo realistično kruti, v odtenkih črne in bele, Severa in Juga, slabega in slabega.

Na bojni črti, med akcijo prvih zametkov komandosov, spoznamo Inmana (**Jude Law**), ki se bori na strani Konfederacije. Spoznamo tudi njegovo hrepenenje po domu, preteklosti ter se- veda ljubezni. Zelo je navezan na svoj roman ljubezenskih izpove- di do ženske, s katero je v svojem domačem kraju izmenjal par besed in poljub.

Ada (**Nicole Kidman**) je torej njegova motivacija za dezerter- stvo in vrnitev domov, o motivaciji za odhod v vojno pa film pove premo. Inman je reven fantič z nizko izobrazbo, v glavnem dela z lesom, nima sužnjev. Zakaj bi se šel boriti za aristokratske la- stnike plantaž in sužnjev. Seveda se je to nedvomno dogajalo in se dogaja še danes, revni se tepejo za bogate. Vendarle bi se lahko režiser malce bolj posvetil tej dilemi pa tudi notranjem boju

v Inmanu, kot pa se je ljubezenski zgodbi, ki je neizdelana. Inman se po pravcati odiseji (malce spominja na film *Lesi se vrača do- mov*) vrne domov, potem ko mu Ada tako naroči, ljubezen pa izgubi neke na poti. Po vseh težkih miljah in smrtonosnih teco- bah se po snidenju sprašujeta, če se ljubita. Po začetni negoto- vosti se le nekako »zmenita« za ljubezenski prizor.

Napaka režiserja filma Mrzla gora je tudi zgodovinska, in sicer v tem, da je bilo v resnici na tistem območju takrat veliko ljudi zvestih Uniji in ne Konfederaciji.

Da ne bom omenjal le napak, moram opozoriti na lepe prizore narave, ki so bili posneti v Romuniji. Svetle točke so tudi nekateri osupljivi prizori, ki se igrajo z našim slabim srcem, poleg tega pa je tu še Ruby »naredi si sama« (**Renne Zellweger**), ki poskrbi za redke sproščujoče trenutke.

Zgodba z vaškimi hudobneži je nekakšen kliše, ki privede do končnega obračuna, enega boljših, kar sem jih videl. Izstopa pre- dvsem po realnosti in enostavnosti. Manj je več. Spominja na starejše filmske klasike, ki ne zapadejo k osladnosti.

Ocena: 3 - 4

Največji festival kratkega filma na svetu

Kratkometražni paradíž

Simon Bizjak

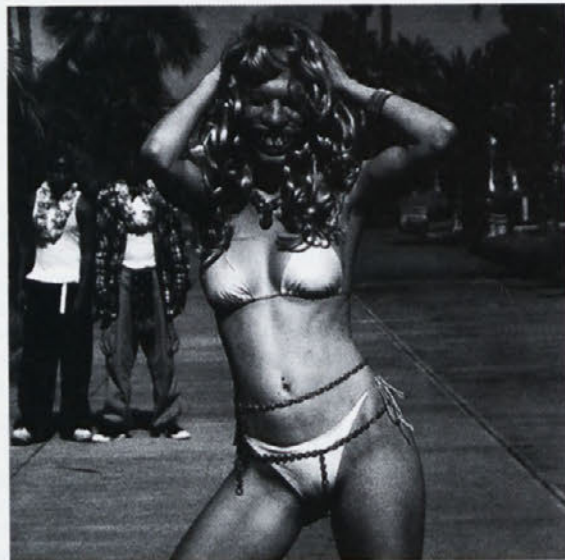
V kratkih filmih ni denarja! Davno izrečena misel označuje vsakogar, ki še vztraja v tem poslu, za bodisi fanatika bodisi popolnega bedaka. Z mikronsko trohico samospoštovanja se je med zadnje težko prištevati, tako da ostane za razlago svetovne krakometražne scene le eno. Usodna privlačnost. In res se mnogi menda počutijo, kakor da so epizode njihovih življenj preslikane na veliko platno skupaj s paletto kratkometražnih gibljivih slik. Brez premora in brez podnapisov.

S tako naravnanimi mislimi so se začele priprave na odhod v Clermont Ferrand, napol anonimno francosko mesto, ki po velikosti sicer ne zaostaja za našo belo Ljubljano, pa vendar iz meglene evropske nerazpoznavnosti izstopa zgolj zaradi enega samega dogodka. Festivala kratkega filma. Festivala, katerega poslovenjeno ime zveni že skoraj kitajsko, še vedno pa je daleč največji tovrstni dogodek na svetu. In samo zaradi kratkih filmov se tam vsako leto februarja zbere vsa svetovna filmska elita, ki se z njimi kakor koli ukvarja. Producenti, distributerji, režiserji, organizatorji festivalov, snemalci, igralci in seveda trume zasvojenec, ki celo leto varčujejo denar in dopust za dober teden zadevanja s kratkometražnimi filmi. Upravičeno, saj teh osem dni servira najbolj pester, najbolj obsežen in predvsem izredno zapeljiv program, ki ga različni navdušenci zaman skušajo prekositi. Pred očmi obiskovalcev se odvrti prek 400 filmov (samo v uradnem delu!), razdeljenih v različne sklope in kategorije. Med vsemi najbolj izstopata mednarodna in nacionalna kategorija, ki sta festivalska paradna konja. V galop teh dveh kategorij se spusti večina prikazanih filmov, nagrajencev in kajpak tudi večina sponzorjev.

Celoten program festivala sestavljajo, poleg že omenjenih kategorij, še številni fokusi in posvečene projekcije, različni izbori videoklipov, selekcije različnih distributerjev in televizijskih orjakov, kratki filmi iz domače regije, otroški in šolski program ter neprebravljivi mozaik projekcij izdelkov, ki jih močni producenti prodajajo na marketu. Če naštejemo samo nekaj delcev filmskega programa, kajti tu so še tiskovke, uradno-neuradna srečanja, partiji ... Nemogoče je (p)okusiti vse, kar festival ponuja, kaj šele, da bi lahko prečesal bolj in manj zanimive koticke mesta, ki so v času festivala posvečeni kratkemu filmu. Ateljeji, fotografske trgovine, knjigarne, še celo mesnice in frizerski saloni imajo prostorček v izlozbi okrašen z logotipom festivala in posebno ponudbo tedna na temo kratkega filma. V festivalskem tednu si je v zatišju katere koli hiše ali drevesa težko prižgati cigareto in se pri tem izogniti plakatu z napisom *Court metrages* ali naključnemu mimoidočemu z bingljajočo ovratnico okrog vratu. V tistem tednu velja le eno pravilo: mesto je festival oz. Clermont Ferrand je kratki film. In obratno.

Kar ne ubija, krepí

Festival kratkega filma ali Festival de court metrage, kot mu pravijo sami, je zrasel iz entuziazma nekaterih vidnih francoskih filmarjev prejšnjega stoletja. Hoteli so ustvariti dogodek, kot ga tedanja Francija (niti ostali svet) še ni poznala. Po treh letih dela z najboljšimi nameni je bil festival na robu propada: obisk na projekcijah je bil bolj podoben kakšni sedmini kot pa družabnemu

dogodku, finančno se je festival otepal z izgubo in začetna motivacija ustanovitelj je bila krepko v rdečih številkah. Dobri nameni pa vendar niso dovolj, izkušenejši med nami trdijo, da je z njimi tlakovana tudi pot v peklenške zublje. Kakor koli že, v tistem prelomnem trenutku je zadevo rešilo mesto in nekaj močnih gospodarskih partnerjev, ki so festivalu omogočili normalen razvoj. Očitno je bil res zgolj finančni vložek tisto, kar je festivalu manjkalo, ne pa zagnanost vizionarskih organizatorjev, saj je od tam naprej zgodovina festivala več kot bleščeča. Filmi se tam vrtijo še danes, in to bolj glamurozno kot kdaj koli poprej. Sloga ni kot na primer: "Courtes tous jours" (genijalna dedukcija iz "La amour tous jours") so v besednjaku vsakega lokalnega paglavca, ki se verjetno niti ne zaveda, da kratki filmi niti niso tako prevladujoči v svetovni filmski produkciji, temveč s

Tak velikanski festival namreč ni oaza miru, spokojnosti in paradíž za oddih, pri celem dogodku je potrebno kar nekaj kondicije. Ne samo kolesarji in triatlonci, tudi filmarji včasih preživijo zgolj zaradi adrenalina. Na kakšen ogled mestnih znamenitosti ali piknik na prelestnem podeželju ne gre preveč računati, razen če si s tem namenom že tja prispel in projekcije žrtvuješ že vnaprej.

plašnicami na očeh sledijo tirnicam festivala. Organizatorji, ki so v teh 26. letih do obisti okužili mesto, v katerem delujejo, so še enkrat jasno potrdili, da kar ne ubija, očitno res krepí.

Ta Nietzschejev rek hitro postane tudi moj osrednji moto, ko mi po nekaj uvodnih dneh zaloge adrenalina počasi začenjajo hlapeti. Vem, da se izjava: "Grem na filmski festival," verjetno sliši približno tako kot: "Grem v toplice," torej grem uživati, plavat in srkat rdeče francosko vino, pa vendar lahko intenzivno festivalsko življenje hitro načne zdravje. Tak velikanski festival namreč ni zgolj oaza miru, spokojnosti in paradíž za oddih, in da je pri celem dogodku potrebno kar nekaj kondicije. Povprečno gledaš štiri dnevne programske sklope v enem dnevu in zvečer žuraš do dveh, treh zjutraj v kakšnem zakajenem lokalu, kjer seveda ne smeš manjkati. Zjutraj je seveda na sporedu tuš ob osmih, baguette s sirom ob pol devetih, potem pa spet na filme in v tem vrstnem redu devet dni zaporedoma. Ne samo kolesarji in triatlonci, tudi filmarji včasih preživijo zgolj zaradi adrenalina. Na kakšen ogled mestnih znamenitosti ali piknik na prelestnem podeželju ne gre preveč računati, razen če si s tem namenom že tja prispel in projekcije žrtvuješ že vnaprej.

Brasil!

Letošnji izstopajoči temi sta bili Brazilija in bazeni. Dupli ulazi! Sline so se mi cedile predvsem zaradi načrtov odhoda v Južno Ameriko in neizživetih fantazij lanskega leta, ko nam je že skoraj uspel veliki met pri organizaciji privat topless pool partyja. Le bazen je še manjkal! Vendar roko na srce, bazenu nisem bil letos nič bliže kot lani, saj filmi iz te kategorije niso bili angleško podnaslovljeni ali simultano prevajani, francosko pa razumem le, če sogovornik skupaj z govorjeno besedo v pogovor vključuje tudi obrazno mimiko in univerzalne kretnje (različne iztegnjene prste), iz katerih lahko razberem vsaj osnovne odtenke razpoloženja. Rešilna bilka se je zdel uradni festivalski klub z mikavnim imenom - La Piscine (Bazen). Pa je spet šlo za ukano. Ko sem po dveh dneh ta legendarni klub končno našel, se je izkazalo, da je v njem le nekakšna razstava plavalnih rekvizitov in nekaj napihnenih traktorskih gum. Kaplja čez rob pa je bilo 50 litrskih PVC vrečk, napolnjenih z vodo in nametanih po tleh (vidi, sine - bazen!), tako da je bil lep del kluba neuporaben. Trikrat hura za moderno umetnost. Vsemu navkljub pa sta v klubu delala dva hitra računalnika, ki sta sicer zadnji festivalski dan izginila v poplavi plastičnih vrečk in pozdravov v slovo.

Precej boljši od hologramskih bazenov so bili Brazilci, ki so res ustvarili kinetično mešanico kratkometražnih biserov in odsevali tisoč in en obraz Latinske Amerike. Najbolj kontroverzni iz te se-

rije je bil gotovo **O corpo de Flavia**, pripoved o petnajstletni deklici, ki beži pred vsakodnevnim očetovim nasiljem k prijateljici, tam pa "vzljubi" njenega očeta. Scenarist in režiser očitno nista mogla mimo nesmrtno Lolite, ki jo je v Franciji pred kratkim vnovič aktualizirala pop zvezdinca Alizee s hitom *Moi Lolita*. Kar nekaj brazilskih filmov je poskušalo na kratko parafrazirati Božje mesto, večina pa se je osredotočala na latinske ritme in umetniško lucidnost vroče dežele. Od seksualnih perverzij do intimno lirčnih, na trenutke že skoraj melanholičnih izpovedi. Čeprav tudi tu ni bilo angleških prevodov, sem se učil iz prejšnjih napak in si že vnaprej zagotovil osebne prevajalce ali prevajalko.

Zanimiva je bila letos tudi sestava mednarodne žirije, kjer sta med drugimi sodelovala tudi lanskeletni oskarjevec Martin Scorsese in srbski režiser Goran Paskaljević. Ta je bil tudi edini, ki se na odru ni prikazal ob zaključni podelitvi nagrad. Tu je bila seveda tudi mlada žirija in žirija za posebno kategorijo Labo, ki se je osredotočala na najdrznejše podvige digitalne tehnike v filmu. Prav razvoj v digitalni tehnologiji in njen vpliv na film je pri organizaciji tako velikega dogodka skoraj nemogoče prezreti, saj je dandanes že skoraj nemogoče najti film, ki vsaj v eni fazi produkcije ni bil digitalno obdelan. Edini slovenski film, ki je bil letos prikazan na festivalu, je (A)torzija. Nagrade sicer ni dobil, bil pa je deležen veliko dobrih kritik in pohval. Vseeno je že sama nominacija za oskar in projekcija v uradnem tekmovalnem programu tako velikega festivala izjemen dosežek, ki je našo zainteresirano javnost opozoril, da med filmi ne najdemo samo celovečercerjev. Letni izbor slovenskih filmov v Clermont Ferrandu je navadno majhen, navadno dosegamo povprečje en film na dve leti, pa vendar se tja vsako leto prijavlja kar nekaj naših avtorjev. Med zadnjimi je bil v uradni program sprejet Steklarski blues s čarobno fotografijo Žige Koritnika in v režiji Harryja Raga.

Money talk

Malokdo ve, da filmskega traku že več kot pol stoletja ne izdelujejo več iz legendarnega celuloidea, temveč iz poliestra, pa vendar prav celuloid ostaja fetišistični simbol sedme umetnosti. Prav tako je malo znano, da trije največji svetovni filmski festivali niso v ZDA, temveč v Franciji. Poleg festivala kratkega je tu še festival animiranega filma in seveda Cannes, svetovna krona glamurja in prestiža. Pa vendar večina ne vidi niti odstotka francoske filmske produkcije, medtem ko ameriške filme in tv bi-

zarke goitamo brez vsakršne kritične distance. Vendar postaja vedno bolj očitno postaja, da se ameriški kapital zažira tudi v ta del filmske industrije, ki jih doslej ni tako neustavljivo zanimal kot metanje bomb, veseljci ali kakšni pocasti anticelulitni zvrki. Vsesplošno ameriško angažiranje je bilo prisotno ne samo na marketu, temveč povsod, kjer so se profesionalci zbirali na poslovni bazi, pa tudi kjer koli se je pojavil kakšen režiser, še posebej na večernih zabavah. Na trenutke se je zdelo, da so zabave zgolj večerni market in money talk se je v partnerstvu z alkoholom vedno nadaljeval v globoko grlo noči. V kolikor smo

se vsi sprijaznili z vseprisotnostjo črno oblečenih težakov, pa smo še vedno pazili na posebno pikre izrodke, ki so pred našimi očmi spreminjali elegantno sceno doslej deviškega kratkega filma v oglaševalsko polsurovino.

Primer tega kapitalističnega "novega vala" je poosebljal neki ameriški advertiser, ki skrbi za program na ekranih letal, dolgo-progaških avtobusov in vlakov ter vsemogočih ladij. Bistroumnež je namreč ugotovil, da potrošniki na dolgih vožnjah ne morejo več požirati neskončnih količin reklam za tampone in pralne praške, temveč jim je na trenutke treba ponuditi tudi malo korenčka (v obliki kratkih filmov, seveda). V njih ni oglasov in ni potrebno brskati po torbi za številko kreditne kartice ali šteti obrokov nezapadlih kreditov. Le pretegneš se in uživaš. Seveda pa gre za genialno potegavščino. Za take namene se odkupuje le povsem povprečne filme, ki ustrezajo čarobni formuli: krajše od desetih minut, lahkotno, po možnosti komedija in brez dialogov. Povprečne filme zato, ker jih dobiš za drobiž, deset minut je menda skrajna meja koncentracije, ki naključne potnike še dovolj močno priklene na ekran, dialogi pa seveda utrujajo in branju podnapisov ter napenjanju možganov se je treba v oglaševalstvu izogibati. Genialno, mar ne!? Režiserji radi prodajo film za drobiž, ker ga tako vsaj nekako lansirajo med širše množice, potrošniki pa radi vidijo kratke filme, ki jih spravljajo v dobro voljo in resetirajo preobremenjene misli. Oglaševalcem se pa cediho sline.

Sicer pa je letošnji festival izzvenel in političnem podtonu. Clermont Ferrand ima že od nekdaj status politično angažiranega dogodka, pa vendar je bilo letošnje dogajanje nekaj posebnega celo v tem pogledu. Otvoritev in zaključek sta bila v veliki meri namenjena kritiziranju vladne politike do ukinitve podpore umetnikom, ki so do sedaj lahko nekako živeli in ustvarjali z državnimi subvencijami. Nekaj podobnega se bo v kratkem verjetno zgodilo tudi pri nas. Kakor koli že, govorcev, ki so vzklikali glasen "Proti!" vladni odločitvi, na odru ni zmanjkalo, navdušencev, ki so temu ploskali iz dvorane, pa tudi ne. Pri vsem je potrebno festival in njegove vodilne glave občudovati, da so premogli toliko poguma in javno pokazali zobe tistim, ki festival na eni strani sicer neposredno podpirajo, na drugi strani pa umetnikom onemogočajo normalno ustvarjanje, zaradi česar festival izgublja magično svežino, s tem pa kopni še zadnji košček idealizma. Na oder poleg politikov niso spustili sponzorjev oziroma so jim zahvalne govore zelo omejili. Mediji so takšna dejanja načeloma podpirali, čeprav je med nedeljskimi številkami francoskih dnevnikov tudi nekaj naslovov v stilu "Blišč in beda kratkega filma" in podobno. Vsekakor gre za dobro premišljeno potezo, kjer pa so organizatorji vseeno lahko preцениli svoj položaj in šli predaleč. Kdo ve. Odgovor bo zagotovo znan naslednje leto, ko bo potrebno realizirati še eno izdajo festivala.

Klic

NOVA RUBRIKA!

Nejc Gazvoda

Sedela je samo kakšen slab meter od mene, z rokami se je naslanjala na točilni pult, oči so ji lezle gor in dol po mišičastem natakarku, ki je brisal kozarce in najbrž čakal na boljše čase. Pila je martini. Hotel sem biti zrno sladkorja na njenih ustnicah. Vedela je, da jo gledam. Ni reagirala. Malce bolj je prekrizala noge. Imela je lepo koleno, z majhno brazgotino na sklepu. Prekrila si jo je s pudrom. Zanimivo, na kaj vse je mislila. Hotel sem vedeti, če je samska. Iskal sem znake. Metuljičke na njenem vratu. Pogleda, ki jih je pošiljala okoli, kajti nisem je samo jaz opazil. To niso bili samski pogledi. Z očmi nas je švrkala kot majhne psičke, ki vedno pridejo nazaj. Tudi mi smo vedno pogledali nazaj. Samo ona je odmaknila pogled dovolj hitro, da smo otrpnili. In se potopili nazaj v kozarce.

Vstala je in šla na WC. Natakark jo je zelo očitno pogledal v rit. »Samo zažvižgati še moraš, čapo,« sem mu rekel. »Ko te vidim, ko nisem na delu, ti jebem mater,« je rekel in zarožljalo je, ko je z ogromnim pečatnim prstanom potrkal po točilnem pultu. Nje pa še vedno ni bilo nazaj. Sekunde so minevale zelo počasi. Imel sem občutek, da je lokal potihnil. Kot da bi vse čakalo nanjo. Takrat se je pult rahlo tresel. Vibiral ji je mobilet. Majhen, z očitno neserijskim živo roza ohišjem. Natakark je nekam odšel. Nihče me ni gledal. Hotel sem samo videti, kdo kliče. Stegnil sem roko in ga pograbil. Adrenalin mi je švignil po žilah in delno sem se vznemiril. Na zaslonu je utripalo – LJUBI. Že sem stegnil roko, da bom dal nazaj. A natakarka še ni bilo. In mogoče je bilo zadnje pivo res za pogum. Preveč poguma. Oglasil sem se.

»Halo,« sem rekel. »Katarina? Halo? Kdo je to?« je rekel moški glas. »Njen fant,« sem malce hripavo odgovoril. Tresel sem se od razburjenja. Videl sem natakarko, ki se je vračal in buljil v listek z naročili.

»Nimam časa za zajebejancijo. Bo že doma dobila po pički. Ti ji pa povej, da so ji fotra v bolnico odpeljali. Infarkt. Lahko, da bo umrl. Naj čim prej pokliče mamo.«

Zveza se je prekinila. Dvignil sem pogled. Natakark me je gledal. Pečatni prstan se mu je svetil pod neonsko svetlobo lokala. Čisto počasi sem stegnil roko in položil mobilet nazaj na njegovo prejšnje mesto, strmeč v natakarkove oči, on pa je nepremično strmel nazaj vame in pomival posodo. Takrat se je vrnila. Še preden sem jo videl, sem slišal klikot visokih pet. Sedla je in prekrizala roke. Tokrat ni strmel v nikogar. Oči je imela rahlo priprte. Čutil sem kapljice pota, ki so se mi začele nabirati na čelu.

Natakark je zapri pipo in si obrisal roke. Približal se ji je. Najprej je malce umaknila glavo, vendar ji je nekaj šepnil in se približal njenemu ušesu. Nekaj ji je mrmral. Pogledi so ji začeli uhajati proti meni. Začela je šepetati nazaj, v razburjenem tonu. Zazrl sem se v svoje pivo. Slišal sem, kako je vstala in naredila dva koraka. Čutil sem jo, da stoji tik poleg mene. Pogledal sem natakarko. Stal je s prekrizanimi rokami, napenjal bicepse in se mi režal.

»Oče vam umira. V bolnici je. Pokličite mamo,« sem rekel, strmeč predse. Natakark je izgubil smehljaj na obrazu. Spustil je roke ob telo. Rahlo se je stresel. Minilo je nekaj sekund. Slišal sem samo njeno globoko dihanje.

»Hvala,« je naposled rekla. Iskreno. Glas se ji je rahlo zatresel. Pospravila je telefon v torbico in s hitrimi koraki odšla iz lokala.

Z natakarkem sva spila pivo na moj račun. Nato je plačal on. Pa spet jaz. V lokalu sva ostala še potem, ko so že vsi gostje odšli in je natakark pogasnil skoraj vse luči. Sedela sva v temi. Nekako lažje sva pila, če se nama ni bilo potrebno gledati v oči.

skupina DNŠ

lokalPatriot

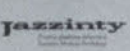
študentski servis

ZALOŽBA GOGA

Always Čvek!

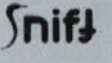
Jazzinty

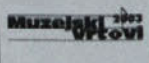
fotopub

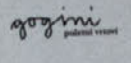
park

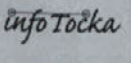
Sniff

Muzikant

gogini

infoTočka

Infotočka DNŠ
Prešernov trg 6,
8000 Novo mesto

infoTočka

tel. 07 3374 374

www.novomesto.info
info@novomesto.info

vir:

Na začetku marca se je v Galeriji Krka otvorila razstava novomeškega fotografa **Bojana Radoviča**. Razstava obsega »dela v nastajanju« TimeBox in Personal Topography.

V lokalu Break Point se je odvijal literarni večer z vzvišenim naslovom Po poteh poezije. Pred številnim občinstvom sta se predstavila predstavnika mlajše generacije novomeških literatov **Katja Plut** in **Nejc Gazvoda**. Za glasbeno spremljavo sta poskrbela Mario Kristan in Srečko Skube.

Na Četrтковih večerih, ki jih Pod kavarno prireja Franci Kek, sta pred številnim občinstvom svoje poglede soočila Zmago Jelinčič in Neva Miklavčič Predan. Slednja je predčasno zapustila prizorišče, saj je Plemeniti nastopil v svojem značilnem slogu.

Skupina **Žabjak bend**, bo v kratkem pri novomeški Gogi izdala svojo drugo ploščo z naslovom Aristokrat. Izid predvidevajo za konec aprila, ko bodo lansirali tudi morebitni hit videospot Rasist, s katerega je tudi pričujoča fotografija.

Novomeščani so letos bolj dostojno kot ponavadi obeležili najbolj nori praznik – **maškarado**. Poleg običajnega karnevala na Glavnem trgu so se zabave med drugim odvijale tudi v lokalu **Pod Kavarno**

... v organizaciji mladih entuzijastov društva **Naprej nazaj** v Narodnem domu

Konec februarja se je odvil tudi prvi dolenski ska in reggae minifestival v klubu LokalPatriot. V »vikendfestu« so so nastopile skupine **Pridigarji** (na fotki), Skartizani, Siti hlapci in Brain Hollidays.

V LokalPatriotu pa je trenutno na ogled razstava **Sandre Hrovat Grum**, ki predstavlja naslovnice knjig, ki so izšle pri Založbi Goga.

... in seveda v klubu **LokalPatriot**.

Z velikim bliščem – in nič več v Narodnem domu, ampak kar v supermarketu-multikinu, se je odvijala letošnja prireditev **Najmeščan** v organizaciji novomeškega oglasnika Novi medij. Letošnja najmeščana sta postala **Zdravko Hribar**, ravnatelj novomeške glasbene šole in **Ana Blažič**, Visoka šola za upravljanje in poslovanje.

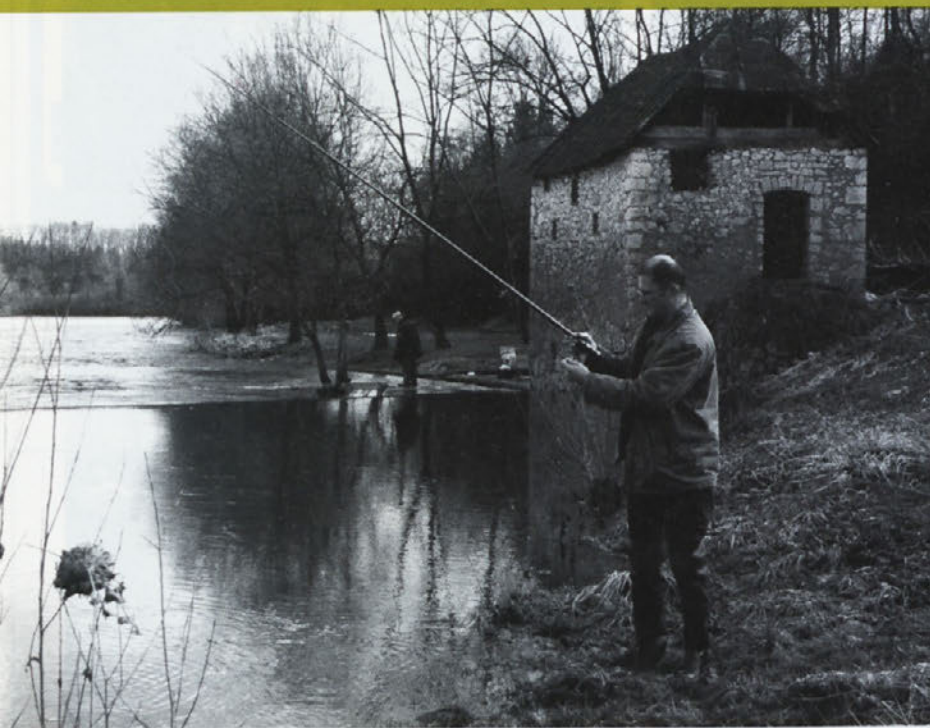

FOTO: BRANKO BABIČ

Kako ne uloviti ribe ...

Predstavljajte si film s podeželja. Dan se komaj rojeva. Kamera potuje po idilični pokrajini, nekje v daljavi je slutiti zarjo, ptiči veselo in ubrano pojejo, potem pa nenadoma – hrušč in trušč! Iz kokošnjaka, jasno. Za kokoši je znano, da zgodaj vstajajo (ali hodijo zgodaj spat, zdaj pa res ne vem) in da vsakič, ko znesejo jajce, kodakajo. Da kmet ve, kdaj jih priti pobrat. Jajca, mislim. Skratka, kokoši so važičke, če mene vprašate, čeprav nisem strokovnjak za živali. Je pa tudi res, da kokoši z ribičijo nimajo nič, če zanemarimo dejstvo, da tako one kot ribe jedo črve. Ampak itak sem hotel povedati nekaj drugega. Vsake toliko v moj digitalni poštni nabiralnik zajadra kakšna digitalna pošta od vsem nam znanega Vlada Kreslina. Vsem vam je znan po svojem petju, jasno, ker Vlado je številka ena, meni pa je znan tudi po svoji ribičiji. Ker svoji pošti zelo rad pritakne še kakšno fotografijo s hordami mrtvih rib. Ki jih sam ulovi. Dobro, enkrat je poslal tudi fotko enega jurčka (z listkom spredaj, da je rezerviran zanj, dokler ne zraste), ampak to ne šteje. S tem seveda nisem želel povedati, da je Vlado važič, ker se ne spoznam na ribe, ampak žulile so me pa vseeno malo. Ne bom tajil. In ker imam še enega prijatelja, ki je tudi ribič in me ves čas vabi v ribolov (saj Vlado me ne, on samo fotografije pošiljal), sproti pa razlaga, kakšne pošasti je že vse iz vode potegnili, sem dobil idejo. Včasih res dobim idejo. Zakaj ju ne bi spoznal, hkrati

pa se jima pridružil še jaz? Ker človek mora vsake toliko malo na zrak! Mimogrede sem imel v načrtu seveda ujeti največjo ribo od vseh treh, ampak to je že zgodba iz nadaljevanja. Pa smo se menili in menili, a je vedno kaj vmes prišlo (pravzaprav sem jaz največkrat pozabil, če se prav spomnim), dokler se Branko in Vlado po naključju nista srečala in kar sama zmenila, mene pa samo obvestila o datumu. Zvečer sem seveda mrzlično iskal ribiške škornje. Takšne visoke, če bi me slučajno ščuka potegnila v vodo! Šele ob desetih zvečer sem se spomnil, da jih ima moj sosed Stane, ki si jih je kupil za lovljenje (ali nabiranje?) žab. Ko sem bil še čisto majhen, sem si jih sposodil, ko so mi sani padle v potok. Stane je seveda že skoraj spal, a mi jih je vseeno prinesel iz garaže. Niti ni bil preveč nejevoljen. Kajti posodil mi je umazane, vrnil pa sem mu čiste (pri sosedovi kosilnici je vedno obratno!) ... Zvečer sem še nekaj ekstremovcev poklical, če se nam pridružijo, a sem dobil predvsem izgovore, nekatere tudi za lase privlečene. Celo Joco, ki nikoli ne manjka, se je izgovoril, da si mora nalakirati nohte na nogah; tisti, ki imate zadrgo na zadnji strani hlače, nikar se prezgodaj ne veselite, ker sem skoraj prepričan, da se je zlagal, le dovolj časa mu nisem dal, da bi si izmislil kaj boljšega! Skratka, ribolov je ekstremovce zanimal ravno toliko, kot mene recimo zanima tekovanje v hitrostnem štrikanju ...

Ni bilo treba zgodaj vstati (čeprav se je Branko že zlobno veselil, da me bo enkrat tudi podnevi videl), kajti Vlado se je moral pripeljati iz Ljubljane pa še odcep za Novo mesto je zgrešil, tako ko je na Otočcu obračal, sem sam vstal iz postelje v prečudovit februarški dopoldan. Branko je seveda že sedemkrat klical, pa nisem slišal, zato je godrnjal skoraj do meje. Ker ribe se menda lovijo zjutraj. Česar jaz ne vem, nisem ribič. Na državni meji je na vprašanje, ali ima kaj za prijavit, prijavil mene, češ da nisem dovolj zgodaj vstal in da nam bodo vse ribe ušle, ampak blagohotno dvignjeno zapornico je pa bolj verjetno povzročila Vladova prisotnost. Cariniki so ga poznali. Tudi hrvaški. In nam samo pomahali. Natakarica v bifejčku malo nad reko na hrvaški strani pa ga ni poznala, kar smo ugotovili kasneje, čeprav smo najprej po njenem obnašanju mislili, da ga je. Ubo-gica ga je zamenjala za tržnega inšpektorja,

kakor je priznala kasneje, ko so se domačini že veselo bratili z nami in Vlado peli njegove pesmi. Hm, zakaj meni nikoli na izust ne recitirajo odlomkov iz mojih romanov, vas vprašam?! OK, bom pa več rib naložil, briga me!

Po kavi, ki nam je odprla oči (dobro, priznam, predvsem meni), smo zapeljali do reke. Iz avta smo znosili stvari in si privoščili pravcati piknik ob reki. Z litrom cvička, nič ne tajim. Ribam, ki se jim niti sanjalo ni, kakšen genocid jih čaka, smo hoteli še malo prizanesti. Naj ubogice še malo uživajo, medtem ko mi mlatimo prečudovite dimljene suhe klobase!

Branko in Vlado sta začela pripravljati opremo, sam sem skočil v visoke škornje in zabrazdal po deroči reki. Ki bi me najprej skoraj odnesla, potem mi je pa še prav nesramno čez luknjico pritekla med nožne prste. Brrrr! Star štos pravi, da je ribič svoje žene najbolj vesel, ko ima gliste, ampak Vlado je gliste kupil, Branko je lovil na jetrca, meni, ki sicer nisem vegetarijanec kakor Šuljo (ki so mu ravnokar operirali koleno zaradi pomanjkanja vseh vitaminov, ki prebivajo v mesu!), pa sta dala kruh. Imel sem ju na sumu, da zato, da ne bom ujel več od njiju, a sem bil vseeno zadovoljen, da nisem rabil na trnek natikati gnusobe, pa še malical sem lahko ves čas. Ribiči smo zasedli vsak svoj prostor. Branko in Vlado, izkušena, sta ves čas na skrivaj opazovala drug drugega, sam pa sem utapljal kruh in se nihče niti zmenil ni zame. Tako sem lahko kakšne dve uri treniral metanje trnka čim dlje od sebe (moj osebni rekord je tri metre!) in navijanje kruhovih kroglic tako ekspertno, da niso že v zraku dol padle, temveč šele v dotiku z vodo. Sonce je grelo na slovenski strani, in če ne bi bil Slovenec, bi bil verjetno jezen na Slovenijo, prav kakor Vlado, ki je prišel do

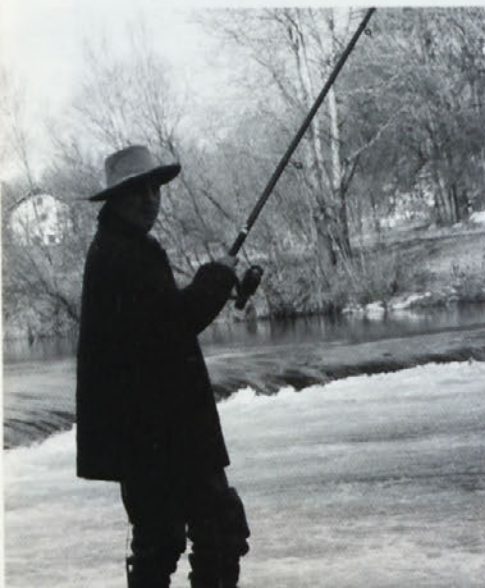
mene in bentil, da niti trzajo ne. Ribe, ne Slovenci! Oba sva na skrivaj opazovala Branka, potem pa kar parkirala palice in stopila do njega. Bemti šport, ko trije buljijo v nekakšen plovček na vodi, par metrov od trnka pa se verjetno ribe rolajo od smeha! Prikazal se je domačin, in ko smo že štirje kot uročni opazovali plavajočo zadevico, je končno in s strahospoštovanjem izdaval, da smo si izbrali najbolj nemogoč čas za ribolov. Branko mu je potrdil. Vlado pa tudi. Sam pa sem, ker nisem ribič, postavil najbolj neumno vprašanje: »Fantje, kaj pa potem mi sploh delamo tukaj?« Vlado je zmignil z rameni: »Sem mislil, da Branko pozna kakšen specialen plac, kjer ribe prijemljejo ves čas ...« Branko se je zgrožen obrnil: »Sini je tako silil ...« Evo, tako se lovijo ribe – poslušaj človeka, ki je bil enkrat v ribarnici in je imel ribiško palico dvakrat v življenju v roki!

Čeprav smo imeli s sabo tudi plinski žar (v

upanju, da ga bomo zamazali s sveže nalovljenimi ribami), smo kar na hitro pospravili in se odpeljali domov. K Branku. In kar v njegovi pisarni na plinskem žaru spekli, kar je Brankova soproga prejšnji dan pripravila za ribolov. Tako sem od rib jedel prekajenega prašiča v klobasi in čudovito mariniranega piščanca. In ker čas na ribolovu zelo hitro mine, smo se poslovili, ko je Vlado že prav nesramno pogosto zvonil telefon in se je sonce že skrilo za obzorje. Branko me je odpeljal domov in seveda ne bi bil, kar je, če ne bi moji prelubi soprogi podal zmznjene in panirane ribje palčke iz trgovine najboljšega sosedu. Da se vidi, do smo bili na ribolovu ... Iz nekakšne trme jih nisem hotel jesti, ko jih je pripravila za kosilo. Pa ne zato, ker jem samo tisto, kar sam ulovim, ker če bi se držal tega, bi jedel samo tisto, kar je Šuljo, in bi moral na operacijo ...

Pecaroš Šini

V PREJŠNJIH EPIZODAH:

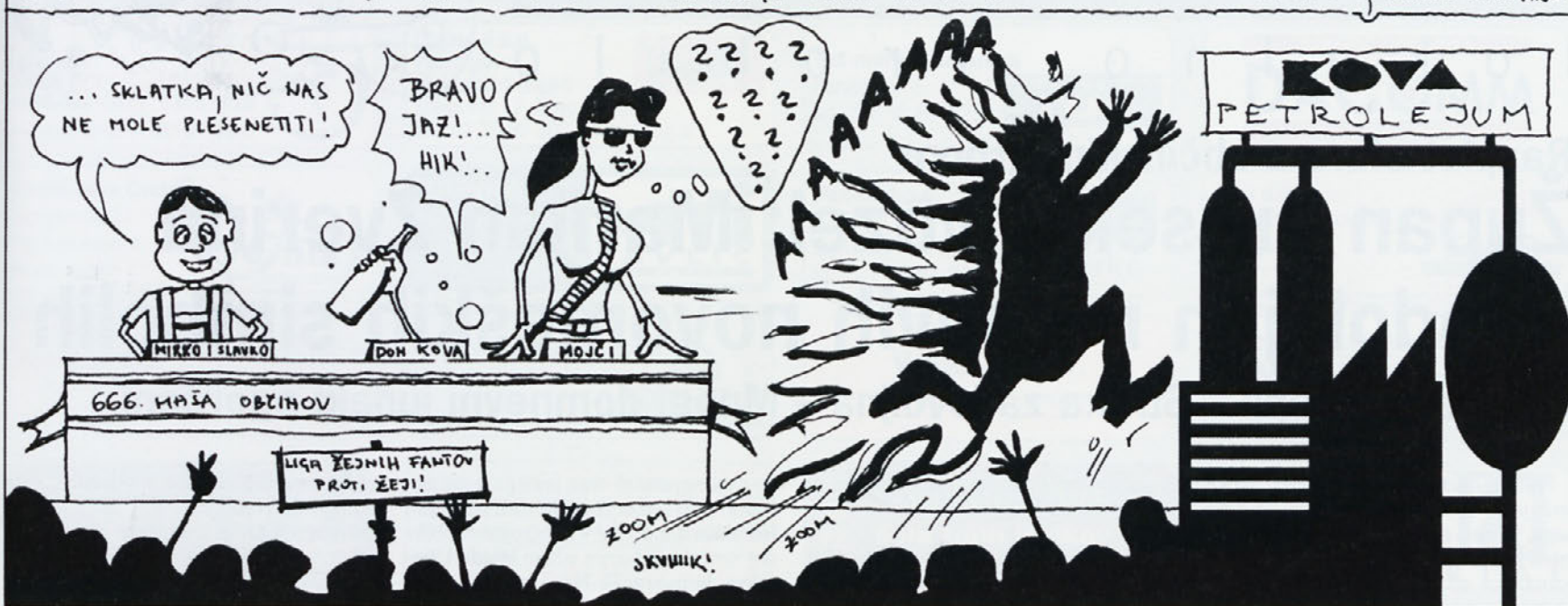
- DR. NOVŠEK JE TO 97-URNEM POLETU IN TRIKRATNEM OBLETU ZEMLJE KONČNO PRISTAL, ZARADI IZERPANOSTI IN PONAVLJAJOČEGA SE KROMIČNEGA BRONHITISA, SOGA ODPELJALI NA URGENCO.
- OBČINI ODPRLI NAJSODOBNEJŠI OBRAT, ZGRAJEN PO VSEH ISO STANDARDIH ZAKAVKAZJA IN JV MANDŽURIZIRANE
- SAMOUŽIG BIG FAKA

RISBA: MRK
ZGODBA: DR. NOVŠEK

ENOTA **POTLAČ**

(4)

OBČINI SO SE ZMERAJ PRI ORGAZISTIČNI OTVORITVI NAJSODOBNEJŠEGA OBARA ZA ERPANJE IN PREDDELAVO NAFTNIH DERIVATOV VZHODNO OD STRAŽE.

IN KO JE PRESENEČENJA LE ZGODILO...

... SO NEKATERI VEDNO PRIPRAVLJENI !!

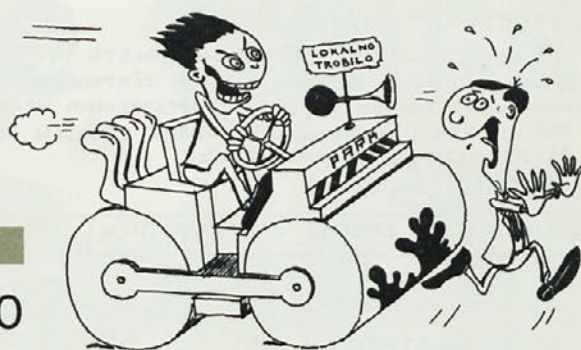
BOLNIŠNICA NA KONCU NM, ODELKI ZA POSEBNE PRIMERE...

MEDTEM SO NA POGORIŠČU ŠE ŠTELI ŽRTVE IN SEŠTAVLJALI TRUPLA...

SEJ NE MOREŠ VERJAMT...

Razplet afere z občinskim grbom

Župan presekal vozel: Marijan Zverina upodobljen na novih novomeških simbolih

Levi car odstopil – Stroka zadovoljna – Mnogi domnevni junaki ogorčeni

Predlog novih občinskih simbolov, na katerih je bil upodobljen ustanovitelj Rudolfova, je med strokovnjaki in javnostjo naletel na strahovito ogorčenje in neodobravanje. »Zmazek,« so govorili tudi nepoznavalci. »Kdo je še videl, da se rdeča barva kombinira z rumeno, modra pa z zeleno?« so se spraševali oblikovalski strokovnjaki. Sicer pa so prag dvignili tudi zgodovinarji: »Toliko junakov imamo v naši polpretekli zgodovini in tudi v sedanosti – zakaj smo posegali tako daleč nazaj. Imamo mnogo klenih

in pomembnih Dolenjcev, zakaj moramo na grb dati tujca?»

Sicer pa je tudi sam postopek izbire kar mrgolel od številnih nepravilnosti. Le zakaj

so simbole izbirali brez javnega natečaja? Govori se o skrivni povezavi med podjetjem **Heraldus d.o.o.**, ki je izdelalo ogabne občinske simbole, in samim vrhom **Mlade Liberalne demokracije Novo mesto**. Kot je odkril preiskovalni mesečnik **Novi medij**, je bila **stara mama** tajnice podjetja Heraldus pred mnogimi leti sosedja tretjega bratranca **Levega carja**, bivšega predsednika MLD Novo mesto in sedanjega višjega svetovaleca župana Don Kove – ki je – kakšno »naključje!« – tudi predsednik komisije za izbiro novih občinskih simbolov. Nedvomna in nedvoumna korupcija!

Občinski svet je tako imel vse razloge, da je zavrnil predlog občinskih simbolov. Župan je – bližajo se evropske volitve – nemudoma prisilil k odstopu Levega carja in ustanovil novo komisijo, ki ji je sam predsedoval. Na novinarski konferenci je v ponedeljek predstavil izhodišča komisije: »Imeli smo samo eno načelo: na občinski grb bomo dali sodobnega junaka!«

In izbrali so pravega: Marijana Zverino, novomeškega hard-rockerja.

»Bili smo enoglasni, že na prvi seji komisije smo prišli kar do končne rešitve. Spomnili smo se na ljudskega pevca in junaka, zvezdo, ki je zasijala na letošnji EMI, našega klenega Dolenjca, Marijana Zverino. Prav gotovo bi Zverina zmagal ne le na letošnjem slovenskem izboru, ampak tudi na predizborno in na sami evrovizijski popevki, če ga le

ne bi prevarala zavistna konkurenca, ki je podkupila Telekom, da je ponovno onemogočil ravno telefonsko številko, na katero so klicali Zverinotovi oboževalci. Seveda Ljubljani ne bi bilo všeč, da zmaga nekdo iz jugovzhodne regije! Zverini se bo sedaj, ko bo na novomeškem grbu, ponesrečen nastop na Emi zdel le še nepomembna preteklost. Odprla se mu bodo mnoga vrata.«

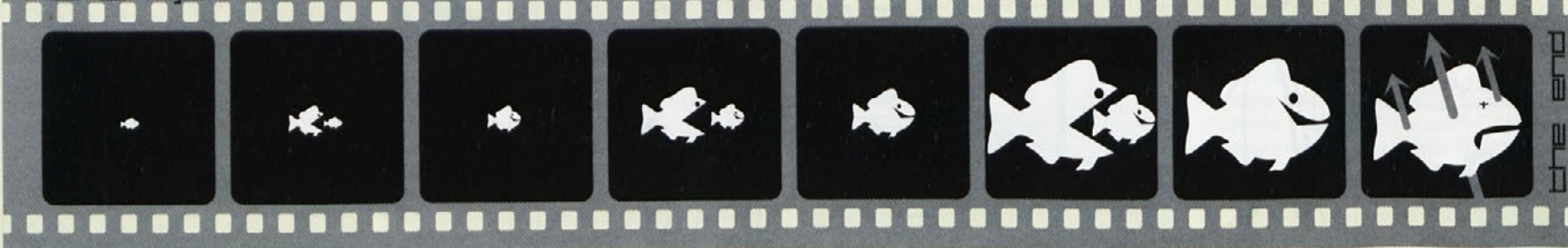
Novomeški župan je tudi odgovoril na očitek zavistnežev, ki Zverini ne privoščijo zaslužene časti: »Res je. Nekaj problemov smo imeli s tistimi, ki so potihoma in naglas pričakovali, da bodo prav oni upodobljeni na novomeškem grbu. Moj prijatelj Knez Miloš, predsednik farmacevtskega društva Krka d.d. je že bil eden od njih. Nedvomno je bil ogorčen, toda mislim, da je Zverina le pomembnejši za razvoj Novega mesta kot neka Krka, d.d. Tudi sam sem bil v dilemi, ali ne bi kar samega sebe postavil na občinski grb, toda odločil sem se, da mi simbolika ne pomeni toliko, raje imam polno denarnico.«

»Nimam besed, to je velika čast in odgovornost zame,« je ekskluzivno za Potlač dejal Zverina s tresočim, a še vedno prodornim glasom tik za tem, ko je slišal za odločitev županove komisije. »Novo mesto me je vzelo v svoj grb, jaz pa to mesto že dolgo nosim v svojem srcu in ponesel ga bom v svet!«

Zakaj bi bili na grbu vselej veliki politiki in vojni dobičkarji? Zakaj ne bi bilo nekje mesto, ki bi si za svojega junaka izbralo poeta, umetnika, ustvarjalca? Marijan Zverina je gotovo vse to in še več. Le upamo lahko, da bodo novomeškemu zgledu sledila tudi druga mesta.

hierarhija

Naročniki revije **park** so tudi podjetja:

COMOLAN Trženje in servis računalniške opreme Ljubljanska 8, Novo mesto tel.: 07 33 21 638	LEPOTNI ATELJE Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura Milana Majcna 9, Novo mesto telefon 07 332 45 10	Plesni center Dolenjske Novi trg 7, Novo mesto gsm: 041 754 911	TONSON Šola tujih jezikov Kandijska 64, Novo mesto Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si
COMPUTRONIC Tel.: (07) 3376 710 computronic@siol.net	Loging d.o.o. Industrijski in skladišni objekti Zdinja vas 17, Novo mesto tel.: 07 30 99 300, www.loging.si	Tuš market Brusnice Panda d.o.o. tel.: 07 30 85 623	KERAMIČARSKA DELA DACOMM d.o.o. Novo mesto
Cvetličarna Cvetnik Ljubljanska 27, Podbeškova 4, Novo mesto	MTI Pavlič Kočevarjeva 2, 8000 Novo mesto tel.: 07 33 71 570	Panda d.o.o. KZ Krka, Dom, vrt in kmetijstvo tel.: 07 33 56 360	Zarja d.d. Stanovanjsko podjetje Prešernov trg 5, Novo mesto
Studentski servis sedež: Prešernov trg 6, Novo mesto 07 3374 370, 031 396 139 poslovalnice: Baragov trg 1, Trebnje 07 3460 520, 031 877 965 http://www.student-nm.com	Robert's elektronik d.o.o. Novomeška 79, Straža tel.: 07 30 84 840	Visio d.o.o. Metelkova 7b, Ljubljana	Vzdrževanje vozil - vulkanizstvo Matjaž Avbar s.p. Belokranjska c. 16, Novo mesto
Lubcon d.o.o. Pod Trško goro 33, Novo mesto tel.: 07 33 80 760	ROLETARSTVO MEDLE d.o.o. 8000 Novo mesto • Podbeškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930 E-mail: roletarstvo.medle@siol.net OKNA - VRATA - SENČILA	YURENA šola tujih jezikov Glavni trg 11, Novo mesto	Real d.o.o. Novo mesto Kočevarjeva 2, 8000 Novo mesto
Študentski servis www.noua.si 031 310 676	STUDIO VIRC avdio-vizualna produkcija	Arch linea d.o.o. projektiranje, načrtovanje, oprema, design Kandijska cesta 28, Novo mesto tel.: 07 30 79 811	steklarstvo Vidmar Brod 11, 8000 Novo mesto Tel.: 07 337 90 90

Naročniki revije **park** so tudi naslednje ustanove:

K•N•J•I•Ž•N•I•C•A Paula Golie Kidričeva 2, p.p.29, 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110	Mestna občina Novo mesto Seidlova 1, Novo mesto	OŠ Šmarjeta Šmarjeta 1, Šmarjeta tel.: 07 38 44 180	Visoka šola za upravljanje in poslovanje Dodiplomski visokošolski programi Na Loko 2, Novo mesto tel.: 07 39 30 020
DOLENJSKI MUZEJ Muzejska 7, Novo mesto	OŠ Bršljin Kočevarjeva 40, Novo mesto e-mail: os.brsljin@guest.arnes.si	RIC Novo mesto Novi trg 5, Novo mesto tel.: 07 39 34 550 www.ric-nm.si	OŠ Brusnice Velike Brusnice 101, V. Brusnice
KNJIŽNICA Rozmanova 26/28, Novo mesto tel.: 07 393 46 74	Osnovna šola CENTER Seidlova cesta 7, 8000 Novo mesto	Šolski center Novo mesto Šegova 112, Novo mesto	KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE KC Janeza Trdine Novi trg 5, Novo mesto
LDS LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE MESTNI ODBOR NOVO MESTO	Osnovna šola GRM Trdinova ul. 7, 8000 Novo mesto Tel.: 07 39 35 900	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije Območna enota Novo mesto	Kmetijska šola Grm Sevnova 13, Novo mesto
GIMNAZIJA NOVO MESTO Seidlova cesta 8, 8000 Novo mesto	Dijaški dom Novo mesto Šegova ulica 115, 8000 Novo mesto		

park

100 odličnih novomeških in dolenjskih podjetij bere revijo **park** in v njej oglašuje. Parkovi naročniško oglaševalski paketi. Bodite v dobri družbi. Za več informacij pokličite **07 393 08 12, 031 549 906** ali pišite na naslov **park@park-on.net**

park, novomeški regionalni mesečnik.

Berem **park**.

Ker je to dolenjski časopis.

Ker je to časopis, ki si upa več.

Ker je to časopis, ob katerem se zamislim.

Ker je to časopis, ob katerem se nasmejem.

Ker je to moj **park**.

PARK

III 895/2003/2004

200514706,6

COBISS

Knjižnica H. Jarca, Novo mesto
Študijski arhiv

Da, naročam se na revijo **park**.

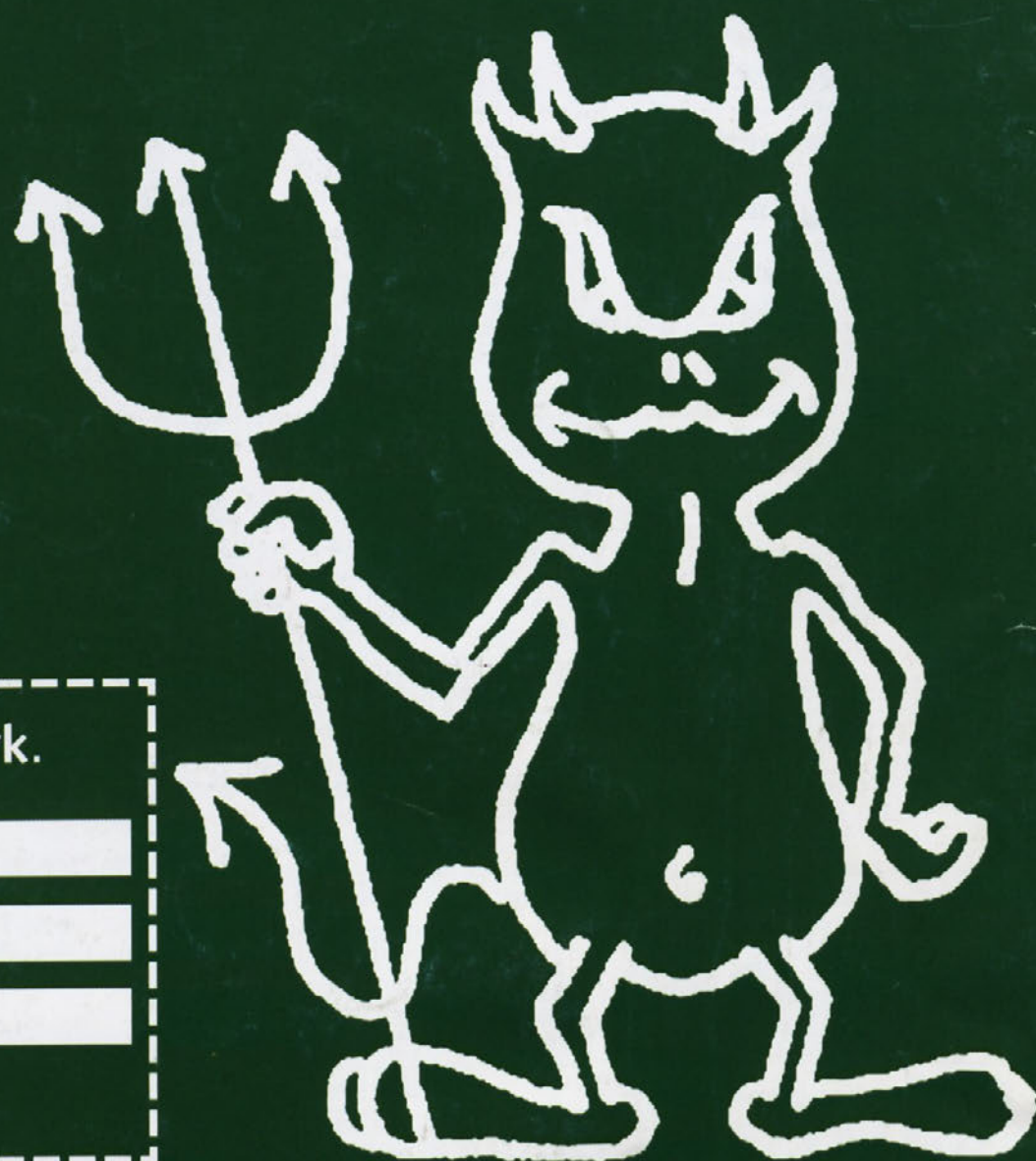
Ime in priimek

Ulica

Pošt. št.

Kraj

Sem študent, dijak

Naročilnico pošljite na naslov Park, Glavni trg 6, Novo mesto, pokličite na telefon 07 393 08 12 ali pošljite e-mail na park@park-on.net. Naročnina velja do pisnega preklica. Revija Park je mesečnik. Cena posameznega izvoda v redni prodaji je 450 sit, redna naročnina za deset številok pa 4.050 sit, za dijake in študente 3.600 sit. Študentje in dijaki naj priložijo potrdilo o šolanju.